

Рэчы тутэйшага дызайну

СТАР. 3

Жанчына ў хакеі

СТАР. 6

«Маленькі генерал» сувораўскага вучылішча

СТАР. 7

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

СКАНЦЭНТРАВАЦЦА НА РЭАЛІЗАЦЫЮ ПАСТАЎЛЕННЫХ ЗАДАЧ

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка ўчора разгледзеў кадравыя пытанні, паведаміла прэс-служба кіраўніка дзяржавы.

Прэзідэнт назначыў:

ГРЫНКЕВІЧА Андрэя Міхайлавіча — Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Румыніі;

СІДАРЭНКУ Дзяніса Уладзіміравіча — Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Федэратыўнай Рэспубліцы Германія;

СВІРЫДА Мікалая Анатольевіча — намеснікам старшыні Дзяржаўнага мытнага камітэта;

ГУЧКА Аляксандра Яўгенавіча — намеснікам старшыні Вышэйшай атэстацыйнай камісіі.

Прэзідэнт таксама даў згоду на назначэнне:

ВЯЛІЧКІ Алега Іванавіча — намеснікам старшыні Брэсцкага аблвыканкама;

ГРЫЦУКА Аляксандра Барысавіча — старшынёй Івацэвіцкага райвыканкама;

ПЕНІНА Уладзіміра Пятровіча — намеснікам старшыні Віцебскага аблвыканкама;

ЛЫНДЗІНА Алега Міхайлавіча — старшынёй Дубровенскага райвыканкама;

ШАРАГА Юрыя Аляксандравіча — старшынёй Жодзінскага гарвыканкама;

ШОСТАКА Пятра Мікалаевіча — кіраўніком адміністрацыі Ленінскага раёна г. Мінска;

ЦУРАНА Арцёма Мікалаевіча — кіраўніком адміністрацыі Фрунзенскага раёна г. Мінска;

КУЛАЖАНКІ Юрыя Іванавіча — рэктарам установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт транспарту»;

ПАЛЯВОДЫ Івана Іванавіча — начальнікам дзяржаўнай установы адукацыі «Універсітэт грамадзянскай абароны Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь»;

ФАМІНА Ігара Аляксеевіча — намеснікам міністра антыманапольнага рэгулявання і гандлю;

ЗАДЗІРАНА Сяргея Уладзіміравіча — першым намеснікам міністра юстыцыі;

АУДЗЕЕВА Андрэя Дзмітрыевіча — намеснікам міністра юстыцыі;

СМІРНОВАІ Святланы Іванаўны — дырэктарам адкрытага акцыянернага таварыства «Гранітэкс»;

МАЦЕЛЬСКАІ Ганны Мар'янаўны — кіраўніком спраў Мінскага гарвыканкама;

ШПАК Ганны Сямёнаўны — намеснікам начальніка дэпартамента прававога забеспячэння Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы;

КАВАЛЁВАІ Людмілы Генадзьевы — першым намеснікам старшыні дзяржаўнай установы «Тэлерадыёвяшчальная арганізацыя Саюзнай дзяржавы».

Назначачы кіраўнікоў мясцовай вертыкалі ўлады, Аляксандр Лукашэнка даручыў прапрацаваць варыянты дадатковай падтрымкі маламаёмных грамадзян. «Паглядзіце, па зарплатце цяпер праблем шмат. Нам трэба, дарэчы, у Адміністрацыі, ва ўрадзе падумаць, як падтрымаць людзей бедных, — сказаў кіраўнік дзяржавы. — Трэба падтрымаць і па зарплатце, і па нейкіх дапамогах, і гэтак далей».

Прэзідэнт падкрэсліў, што, аперыруючы ўсёраўднёнымі паказчыкамі, нельга забываць аб тых, хто знаходзіцца ў вельмі складаным становішчы. «Тут трэба нешта рабіць, нельга крыўдзіць людзей. Або дагрукваць іх, прапануючы работу на кожным прадпрыемстве і адпаведна даплачваючы. Работнікі культуры, сацыяльнай сферы — іх трэба падтрымаць. Як гэта зрабіць, трэба падумаць», — заявіў Аляксандр Лукашэнка.

Ён падкрэсліў, што ў гэтым пытанні рынак нічога не адрэгулюе. «Мы павінны ўнікаць у кожнае пытанне і дапамагаць людзям. Без вас (кіраўнікоў мясцовай вертыкалі. — Заўвага БЕЛТА) не абыходзіцца ні я, ні Адміністрацыя, ні ўрад. Гэта вам давядзецца ўсё рабіць, больш таго, вы прапановы павінны ўносіць. Таму будзьце больш актыўнымі», — даручыў кіраўнік дзяржавы.

Ад кіраўнікоў раёнаў у сферы сельскай гаспадаркі Прэзідэнт запатрабаваў удзяліць прыярытэтную ўвагу вываду праблемных прадпрыемстваў на ўстойлівую работу. «Трэба вельмі сур'ёзна рыхтавацца да наступнага года. Ён будзе асаблівы. Ніхто ні за кім хадзіць і ўгадвае, не будзе. І вам не трэба ехаць туды, куды не трэба (я маю на ўвазе на сельгаспрадпрыемствы, у сельскія раёны). Не трэба туды ехаць лішні раз. Едзьце туды, дзе дрэнна», — сказаў кіраўнік дзяржавы. Паводле яго слоў, як правіла, у кожным раёне ёсць адно-два сельгаспрадпрыемствы, якія патрабуюць пільнай да сябе увагі. «Бярэцеся за іх. Астанія, вядома, трымайце ў полі зроку. Не глядзіце, прыватныя яны (прыватызаваныя) або дзяржаўныя. Вы за іх адказваеце, і ўсе кіраўнікі павінны быць строга паднаалежны вам і выконваць тую патрабаванні, якія ўстаноўлены законам у нашай дзяржаве», — запатрабаваў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што раёны з'яўляюцца асноўным звяном не толькі з пункту гледжання адміністрацыйна-тэрытарыяльнага падзелу краіны, але і жыцця людзей.

СТАР. 2

85-гадовы жыхар вёскі Альба Нясвіжскага раёна Вячаслаў Кадзевіч не першы год на сваім падворку эксперыментуе з лекавымі раслінамі, кустамі і дрэвамі. На агародзе пенсіянера растуць чарніцы-форты, а сорт каліны нагадвае сапраўдны вінаград. Вячаслаў Вячаслававіч у гэтыя дні якраз збірае калінавы ўраджай.

Актуальнае інтэрв'ю

Новыя правілы гульні на рынку працы

Днямі ўступіў у сілу новы закон аб занятасці насельніцтва. Цяпер знаходзіцца ў статусе беспрацоўнага можна не больш за паўтара года, а за пропускі заняткаў на курсах перападрыхтоўкі і няяку на суб'едаванні можна пазбавіцца сацыяльных выплат. Больш падрабязна пра змены, якія закранулі і саіскальнікаў, і наймальнікаў, расказаў першы намеснік міністра працы і сацабароны Андрэй ЛАБОВІЧ.

— Чаму менавіта цяпер з'явілася неабходнасць у новым законе аб занятасці? — Папярэдняя рэдакцыя была прынята 10 гадоў таму. За гэты час змянілася сітуацыя на рынку працы, грамадскія адносіны, якія рэгулююцца законам. Акрамя таго, дзяржаўная служба занятасці напрацавала істотны вопыт узамедазьянення як з саіскальнікамі, так і з наймальнікамі. Безумоўна, унесены змены і дапаўнены ў тым ліку скраваны і на рэалізацыю дэкрэта №3 «Аб папярэджанні сацыяльнага ўтрыманства». Новы закон павінен павялічыць эфектыўнасць уцягнення ў эканамічную дзейнасць незанятых грамадзян, павысіць матывацыю беспрацоўных да актыўнага пошуку работы і ўзмацніць адказнасць наймальнікаў за парушэнне заканадаўства.

— Хто цяпер можа разлічваць на статус беспрацоўнага? — Як і раней, стаць на ўлік у службу занятасці могуць працаздольныя грамадзяне, якія не маюць работы і заробку. Сярод тых, хто не можа зарэгістравацца, — пенсіянеры, выпускнікі, якім месца працы прадастаўлена шляхам размеркавання, людзі, што знаходзяцца ў лясчэна-працоўным прафілактыі.

СТАР. 2

Ужо па традыцыі ў другі месяц восені ратаўнікі Беларусі распачынаюць агульнарэспубліканскую пажарна-прафілактычную акцыю «За бяспеку разам». Прымеркавана яна да надыходу халадоў, калі і здараецца большасць пажараў. Іх магло б і не быць, каб не славуці чалавечы фактар і не грабаванне правіламі бяспекі. Аб тым, як праходзіць акцыя, карэспандэнт «Звязды» распятаў прэс-сакратара Мінскага абласнога ўпраўлення Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Крысціну БАРАЎСКІЮ.

Як правіла, дрэнны стан пажарнай бяспекі ў жытлі з'яўляецца спадарожнікам ладу жыцця, што вядзе чалавек. Напрыклад, у адзінокага пенсіянера можа не быць магчымасці аператыўна адрамантаваць старую печку. У зоне рызыкі знаходзяцца таксама людзі, якія трапілі ў поле зроку правахоўнікаў з-за празмернай любові да алкаголю. А большая частка пажараў у жылым фондзе адбываецца якраз з-за курэння ў нецвярзых стане. Дзеці і пажылыя людзі ў такіх сям'ях таксама пастаянна знаходзяцца ў зоне рызыкі. Ды і шмат хто з жыхароў шматпавярховак можа «пахваліцца» прысутнасцю ў доме «ндобрай» кватэры, якая служыць месцам збору асоб, якія адчуваюць празмерную цыгу да алкаголю. А гэта — патэнцыйная небяспека для ўсяго дома.

ВЫЙСЦІ З ЗОНЫ РЫЗЫКІ

Як бачым, праблемы супрацьпажарнай бяспекі маюць комплексны характар. Менавіта таму ў масіраваных рэйдах паўдзельнічаюць прадстаўнікі многіх ведамстваў. Акрамя ратавальнікаў, камісіі складаюцца з прадстаўнікоў Міністэрства ўнутраных спраў, адукацыі, ахова здароўя, працы і сацыяльнай абароны, жыллёва-камунальнай гаспадаркі, інфармацыі і энергетыкі.

Аналагічная акцыя праходзіла ў красавіку гэтага года. Тады камісіі абследавалі па Мінскай вобласці амаль 26 тысяч кватэр і жылых дамоў.

Ратавальнікі падчас абходаў дадуць рэкамендацыі, як зрабіць сваё жыллё максімальна бяспечным, і пакінуць памятку.

СТАР. 3

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

Адрыў Клінтан ад Трампа дасягнуў двухзначнай лічбы

Паводле даных новага апытання, праведзенага па заказе тэлеканала ABC, за два тыдні да выбараў падтрымка Клінтан складае 50%, Трампа — 38%. Падзенне рэйтыngu кандыдата-рэспубліканца СМІ звязвае з негатывай рэакцыяй выбаршчыкаў на яго стаўленне да жанчын і адмовай паведаміць, ці прыме ён вынікі выбараў. На сённяшні дзень гэта самы высокі паказчык падтрымкі Клінтан і самы нізкі рэйтынг Трампа. Вынікі апытання адпавядаюць даным аб'яднанага апытання CNN Poll of Polls, які спалучае даныя іншых апытанняў грамадскага меркавання. Па апытанні CNN, падтрымка Клінтан складае 48%, Трампа — 39%. Папярэдняя апытанне ABC было праведзена 13 кастрычніка. Тады Клінтан апырэджвала Трампа ўсяго на 4%.

У Пакістане пры нападзе на паліцэйскую акадэмію загінулі 60 курсантаў

Бывякі здзейснілі напад на паліцэйскую акадэмію ў Пакістане. У выніку загінулі па меншай меры 59 курсантаў (па іншых даных — 60) і 116 чалавек атрымалі раненні, паведамляе тэлеканал GEO TV. Паводле даных крыніц, трое баевікоў былі забіты, каля 250 кадету вызвалены. Адзначаецца, што напад здзейснілі пяць ці шэсць баевікоў. Яны уварваліся ў будынак акадэміі позна ўвечары, калі большасць кадету ўжо спалі. На думку ўлад, за атакай стаіць звязаная з «Талібанам» групоўка «Лашкар-е Джангі».

Улады Анталы назвалі колькасць пацярпелых пры выбуху

У выніку выбуху ў турэцкім курортным горадзе Анталья нязначныя траўмы атрымалі ад 10 да 12 чалавек. Пра гэта заявіў мэр горада Мендэрас Цюрэль. Нагадаем, раніцай 25 кастрычніка ў Анталы на паркуўцы побач з будынкам гандлёва-прамысловай палаты адбыўся выбух. У выніку адзін аўтамабіль цалкам знішчаны, яшчэ некалькі машын атрымалі сур'ёзныя пашкоджанні. Адзначаецца, што ў гэты дзень павінна было адбыцца мерапрыемства з удзелам кіраўніка горада. Прычына здарэння высвятляецца.

На Лесбасе мігранты ўчынілі беспарадкі

На грэцкім востраве Лесбас у лагеры мігрантаў Морыя каля 70 чалавек з Пакістана і Бангладэш напалі на офісы Еўрапейскага бюро па пытаннях дачы прытулку (EASO), пратэстуючы супраць затрымак пры разглядзе іх хадайніцтваў. Паводле слоў паліцыі, мігранты кідалі камяні ў мабільныя офісы EASO, а таксама палілі коўдры і катэілі Молатава, знішчыўшы тры будынікі. Прэс-сакратар EASO Жан-П'ер Шамбры сказаў, што нейкі час прадстаўніцтва бюро не зможа працаваць. «Трэба, каб тут было больш паліцэйскіх», — дадаў ён.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Рак прастаты і любоў да чаю звязаны?

Брытанскія спецыялісты выявілі нечаканыя ўласцівасці чаю. Супрацоўнікі Універсітэта Глазга заяўляюць аб тым, што спажыванне чаю ў вялікіх аб'ёмах негатыўна адбываецца на арганізме мужчын. У прыватнасці, развіваецца рак прастаты. Гэта даказвае аналіз медыцынскіх даных 6000 мужчын 21—75 гадоў. Аказалася, большасць удзельнікаў даследавання, якія злоўжываюць гарбатай, пакутавалі ад прастатыту. А ў асобных выпадках выявіўся рак прастаты. Эксперты падлічылі: спажыванне больш як 7 кубкаў гарбаты ў дзень павялічвае рызыку правы гэтага захворвання амаль на 50%. Таксама, акрамя раку, чай звязаны з адхіленнямі ў рабоце нырак і страўнікава-кішачнага тракту. А вось навукоўцы з Галандыі, наадварот, лічаць чай надзвычай карысным. Паводле іх слоў, ён здымае стомленасць, зніжае узровень стрэсу і становіцца ўплывае на разумовыя здольнасці прадстаўнікоў моцнага полу.

КОРАТКА

Колькасць насельніцтва Беларусі на 1 кастрычніка 2016 года склала 9 505,2 тыс. І ў параўнанні з пачаткам года павялічылася на 6 799 чалавек.

Міністэрства ўнутраных спраў да 1 лістапада ўнясе ў Савет Міністраў праект указа па абмежаванні продажу алкаголю. Прадугледжваецца адзіны час рэалізацыі алкагольных напіткаў (з 9.00 да 22.00) і забарона гандлю ў магазінах, якія не маюць адасобленых аддзелаў.

Сельгасгаспадарчыя арганізацыі Беларусі завяршаюць уборку бульбы. На 25 кастрычніка ўбрана 36,9 тыс. га, або 99,9 працэнта запланаванай плошчы. Сярэдняя ўраджайнасць вышэйшая за мінулагаднюю і складае 251,7 цга супраць 217,9 цга.

Дапамога на доглядзе дзіцяці ва ўзросце да 3 гадоў павялічыцца з лістапада і складзе на першае дзіця Вр260,26, на другое і наступных дзіцяці — Вр297,44.

БЕЛПОЧТА

Увага!

Адкрыта падпіска на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі на 1 паўгоддзе 2017 года

ДЛЯ ФІЗИЧНЫХ І ЮРЫДИЧНЫХ АСОБ

АФАРМЛЯЙЦЕ:

- ✓ праз сістэму «Інтэра-падпіска» на сайце www.belpost.by
- ✓ у аддзяленні паштовай сувязі
- ✓ праз пашчын-даведчыя тэрміналы
- ✓ у офісе, выклікаўшы паштовага кур'ера
- ✓ дома, запрашыўшы пашталёра
- ✓ па факсе (для юрыдычных асоб)

АТРІМЛІВАЙЦЕ:

- ✓ па названым адрасе праз аб'ёмную паштовую скрынку
- ✓ у аб'ектах паштовай сувязі праз аб'ёмную скрынку або «Да запатрабавання»
- ✓ з рук у рукі (дастаўка да кватэры)

Падпіска на ўсе беларускія друкаваныя сродкі масавай інфармацыі і замежныя друкаваныя выданні

Падпісвайцеся на любыя выданні

Падрабязную інфармацыю вы можаце атрымаць у любым аддзяленні паштовай сувязі ці па тэлефонах у г. Мінск:

222-72-17, 293-55-95, 327-20-31

Брэсцкі філіял (8-0162) 57-62-66
Віцебскі філіял (8-0212) 61-41-66
Гомельскі філіял (8-0212) 71-01-42
Гродзенскі філіял (8-0152) 75-71-40
Мінскі філіял (8-0172) 22-75-65
Магілёўскі філіял (8-0222) 31-68-82

www.belpost.by
shop.belpost.by

Call-цэнтр 154

СКАНЦЭНТРАВАЦЦА НА РЭАЛІЗАЦЫЮ ПАСТАЎЛЕННЫХ ЗАДАЧ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Аляксандр Лукашэнка таксама запатрабаваў звярнуць увагу на матэрыяльную сферу ў раёнах.

Прэзідэнт лічыць неабходным спыніць размовы наконт неабходнасці рэфармавання ў той ці іншай сферы, а сканцэнтравана на эфектыўнай практычнай дзейнасці і рэалізацыі пастаўленых задач. «Без навадзенага парадку і дысцыпліны, асабліва цяпер, мы далёка не рванём. Спыніце ўсялякія размовы наконт нейкага рэфармавання, яшчэ нечага. Трэба працаваць з тым, што ёсць. А рэфармаванне — гэта ўдасканаленне. Бачыце, што нешта не так, — удасканальвайце, рабіце, але нічога не ламайце», — кажаў Прэзідэнт.

«У крызіс нічога не ламае, ды і ламаць няма каму. Ёсць прадпрыемствы — яны павінны працаваць, — падкрэсліў беларускі лідар. — Выкніце з галавы, што сёння трэба ўсё раздзяліць, падызяць, прыватызаваць, і ўсё само сабой пойдзе. Нікуды нічога не пойдзе, калі працаваць не будзем». «Трэба прымусяць кожнага на сваім рабочым месцы рабіць тое, што ён павінен рабіць», — дадаў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка таксама заявіў, што адбор абтўрэнтаў у вышэйшыя навуцальныя ўстановы неабходна ўдасканаліць, а навучанне зрабіць больш практыка-арыентаваным. Кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу на тое, што сістэма вышэйшай адукацыі мае патрэбу ў аптымізацыі. «Нам трэба аптымізаваць тэрміны навучання, выключыць з праграм усё лішняе. Давайце пакінем тэя курсы, якія сёння патрэбны для канкрэтнага спецыяліста», — кажаў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт прывёў у прыклад навучанне медыцынскім спецыяльнасцям. Паводле яго слоў, будучы ўрач у першую чаргу павінен вывучаць тэя прадметы, якія спатрэбяцца ў прафесійнай дзейнасці, а таксама атрымаць веды па сумежных навуках. «Вядома, як грамадзянін ён павінен ведаць гісторыю сваёй краіны. Але ён вывучыў яе ў школе. Шліфаванне ва ўніверсітэце на першым курсе адзін семестр, але навошта больш? Некаторыя ж прадметы здаюць дзеля заліку або адзнакі. Фармалізму быць не павінна», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. Пры гэтым, звярнуў увагу Аляксандр Лукашэнка, навучанне павінна быць больш практыка-арыентаваным. «Трэба адразу ж акунуць студэнта, былога абтўрэнта, у яго будучую прафесію, — лічыць Прэзідэнт. — Потым ён атрымае адукацыю, а працаваць няма каму».

Кіраўнік дзяржавы дадаў, што востра стаіць пытанне аб неабходнасці ўдасканаліць сістэму адбору ў ВНУ. «Мне здаецца, што мы тут нешта неадпрацавалі. Мы прайшлі пэўны шлях і убачылі: так, тэсты — гэта добра. Але ёсць шмат недахопаў», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт растлумачыў, што старшакласнікаў пры падрыхтоўцы да паступлення навучаюць толькі рашаць тэсты і завучаць патрэбную інфармацыю. «У самім працэсе тэсціравання мы не бачым чалавека. Паглядзіце, колькі ў школах таленавітых юнакоў і дзяўчат. Потым яны становяцца моцнымі кіраўнікамі, вучонымі... Але выкладчык бачыць патэнцыял гэтага чалавека, калі размаўляе з ім, — кажаў кіраўнік дзяржавы. — Тэсціраванне — гэта добрая рэч. Але мы не бачым чалавека, і тут трэба штосьці рабіць. Што трэба рабіць, мы за зіму павінны падумаць».

Акрамя таго, паводле слоў Аляксандра Лукашэнка, адбор у ВНУ пры дапамозе цэнтралізаванага тэсціравання негатыўна ўплывае на прафэрыянтацыю навучэнцаў. «Не прайшоў у адну ВНУ, паступіў у іншую, дзе меншы конкурс, — заўважыў Прэзідэнт. — Што такое прафэрыянтацыя ў такім выпадку? Мы ж загадзя арыентуем чалавека быць юрыстам, эканамістам, чыгуначнікам, ваенным. А ён тут паглядзеў — адукацыю толькі б атрымаць — і пайшоў некуды. І што? Займаецца і ведае, што інжынерам працаваць не будзе».

Кіраўнік дзяржавы нагадаў, што ў большыя часы абтўрэнты мэта-накіравана ішлі на выбраную спецыяльнасць. Пры гэтым яны маглі паступаць некалькі разоў запар, пакуль не будзе залічаны ў ВНУ. «Нам трэба паглядзець на адбор па тых ці іншых спецыяльнасцях, у тэя ці іншыя ВНУ», — рэзюмаваў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт прыняў старшыню КДБ

Аляксандр Лукашэнка 25 кастрычніка прыняў з дакладам старшыню Камітэта дзяржаўнай бяспекі Беларусі Валерыя Вакульчыка, паведамліў і прэс-службе беларускага лідара.

Старшыня КДБ дакладчыў кіраўніку дзяржавы аб рабоце ведамства ў сферах забяспечэння нацыянальнай бяспекі, абароны эканамічных інтарсаў краіны, пытаннях міжнароднага супрацоўніцтва, у тым ліку па лініі процідзейня тэрарызму.

Абмяркоўваліся таксама блізкае абстаноўка ў краіне і пытанні, якія знаходзяцца на кантролі ў Прэзідэнта Беларусі.

Праекты

АГРАСЯДЗІБЫ — АСОБНА, БАНКЕТЫ — АСОБНА

Вясковаму турызму прапануюць адмовіцца ад шэрага бізнесу

Кіраўніцтва Міністэрства па падатках і зборах упэўнена, што плануемыя папраўкі ва Указ №327 «Аб развіцці агра-турызму» не змяняюць парадка падаткаабкладання, але больш выразна прапісваюць пералік паслуг, якія маюць права аказваць аграсядзібы.

ПАДАТКІ НЕ ВЫРАСТУЦЬ

Намеснік міністра па падатках і зборах Святлана Шаўчэнка падчас «круглага стала» ў інфармацыйным агенцтве Спрінт паведала, што праект змянення і дапаўненняў у названы ўказ не прадугледжвае карэктуючы ў структуры падаткаабкладання ўпадальніку сядзібаў, таму падатковая нагрузка на іх не павялічыцца. Спецыяліст міністэрства адзначыла, што падрыхтаваныя папраўкі ў гэты дакумент маюць адзіную мэту — прымусяць тых упадальнікаў аграсядзіб, якія, па сутнасці, займаюцца гасцінчым і рэстараным бізнесам, плаціць падаткі ў тым парадку, які прадугледжаны для гэтай дзейнасці, а не ў памеры адной базавай велічыні ў год.

БЕЗ ДВАЯКАГА ТЛУМАЧЭННЯ

Спадарыня Шаўчэнка лічыць, што ў абноўленым указе варта больш выразна прапісаць, якія паслугі могуць аказваць аграсядзібы. У ліку гэтых паслуг будзе здача жылля ў наём, прыгатаванне ежы з прадуктаў мясцовай вытворчасці, катанне на конях, азнамленне з прыродай і гісторыі краіны, а таксама правядзенне культурна-масавых і спартыўна-аздаравельных мерапрыемстваў. «Васеллі і банкеты сюды не ўваходзяць», — заўважыла намеснік міністра. Яна патлумачыла, што ўказ у яго цяперашняй рэдакцыі ўтрымлівае норму, па якой у пералік паслуг уключаюць пункт «іншае». Менавіта яго і трактуецца гэтак вольна ўпадальнікі тых сядзіб, якія арганізуюць іх васеллі, банкеты і карпаратывы. «Не павінна быць дваюкага тлумачэння, гэта трэба выключыць», — падкрэсліла Святлана Шаўчэнка.

Адным з актыўных распрацоўшчыкаў падрыхтаванага дакумента было Міністэрства спорту і турызму, якое мае даволі катэгорычнае меркаванне наконт азначанай праблемы. Спецыялісты міністэрства упэўнены, што ўпадальнікі катэджай, якія маюць статус аграсядзіб, але на справе здаюць плошчы пад правядзенне васелляў і банкетай, павінны плаціць справядлівыя падаткі.

«Цяпер у Беларусі налічваецца 2 263 аграсядзібы, і іх колькасць працягвае расці. Але разам з тым з'явіліся пэўныя дзіякі, якія выкарыстоўваюць прабелы ў заканадаўстве, падмяняючы добрую ідэю звычайным бізнесам. Фактычна яны займаюцца гасцінчым і рэстараным бізнесам, уключаючы ад падаткаў», — заявіў намеснік міністра спорту і турызму Міхаіл ПАРТНОЎ. Ён падкрэсліў, што з новым указам правы і інтарсы тых, хто сапраўды займаецца агражуртызмам, не пацярпець. Яго пункт гледжання падтрымалі і запрошаныя на «круглы стол» прадстаўнікі Камітэта дзяржкантролю.

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@zviazda.by

Мы і свет

Добры пачатак

Першы візіт намесніка прэм'ер-міністра — міністра міжнародных адносін і супрацоўніцтва Намібіі спадарыні Нетумба Нандзі-Ндаітва ў нашу краіну прайшоў паспяхова. Уладзімір Макей, міністр замежных спраў нашай краіны, і яго калега з Намібіі падпісалі па выніках сустрэчы мемарандум аб узаемамарумных, які тычыцца правядзення палітычных кансультацый. Гэта першы дакумент у беларуска-намібіійскіх двухбаковых адносінах.

— Гэта першы візіт такога высокага ўзроўню ў гісторыі беларуска-намібіійскіх адносін, — адзначыў Уладзімір Макей. — Мы адзначаем гэтую сустрэчу ў Мінску як сапраўды знакавую і свечасовую падзею, якая паслужыць імпульсам для рэалізацыі нашага ўзаемадзеяння па ўсіх кірунках. Мы

невялікія краіны па плошчы, але ў нас цалкам падобныя погляды на развіццё міжнародных адносін, на развіццё двухбаковага супрацоўніцтва. Мы хочам быць адно для аднаго сябрамі, надзейнымі партнёрамі.

Кіраўнікі дыпламатычных ведамстваў Беларусі і Намібіі абмеркавалі асноўныя напрамкі і сферы, у якіх маглі б эфектыўна супрацоўнічаць.

— Мы зыходзім з таго, што паміж нашымі краінамі няма ніякіх праблем, — заявіў Уладзімір Макей. — Мы хочам быць сябрамі і надзейнымі партнёрамі і сышліся ў меркаванні, што цяперашняя сітуацыя стварае добрую аснову для выпрацоўкі і рэалізацыі ўзаемавыгадных праектаў у шэрагу абласцей. Гэта і горадзбудыўнае прамысловасць, супрацоўніцтва ў вытворчасці сельскагаспадарчай тэхнікі і абсталявання, сельская

гаспадарка, сферы адукацыі, навукі і новых тэхналогій.

Нетумба Нандзі-Ндаітва выказала зацікаўленасць у развіцці гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва з Беларуссю, у тым ліку ў сферах высокіх тэхналогій, інавацый, сельскай гаспадаркі. Знаходзячыся пад добрым уражаннем ад наведвання нашай краіны, віцэ-прэм'ер Намібіі асобна выказалася і пра перспектывынасыць двухбаковых адносін у сферы турызму. Акрамя гэтага, яна запрасіла Уладзіміра Макея наведацца з візітам Намібію. А ў самы бліжэйшы час можа адбыцца візіт нашай дэлегацыі ў гэту афрыканскую краіну для ўздзелу ў інвестыцыйным форуме, які пройдзе ў пачатку лістапада бугучага года.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@zviazda.by

Сувязі

БЕЛАРУСЬ І СЕРБІЯ — НАДЗЕЙНЫЯ ПАРТНЁРЫ ВА ЁМАЦАВАННІ ДУХОЎНА-ІНФАРМАЦЫЙНАЙ ПРАСТОРЫ

Прэзідэнт Сербіі Таміслаў Нікаліч прыняў учора беларускую дэлегацыю на чале з міністрам інфармацыі Ліліяй Ананіч.

У ходзе сустрэчы сербскі прэзідэнт даў шырокую характарыстыку беларуска-сербскім адносінам. Таміслаў Нікаліч успомніў, як адразу пасля абрання прэзідэнта, пабыўшы ў Бруселі, накіраваўся ў Беларусь. Калі ў яго запыталі, чаму ён так дэманстравальна вызначнае свае знешнепалітычныя прыярытэты, ён заўважыў: «Едзьце і вы следам, адмяняйце санкцыі, не дыктуйце сваіх умоў». Прэзідэнт успомніў нядаўні сербска-беларускі канцэрт, калі ў Бялградзе адзначалі Дзень вызвалення ад фашызму. Калі ігралі беларускія і сербскія выканаўцы, кінахроніка паказвала ваенныя кадры. У нас, сказаў Таміслаў Нікаліч, былі аднолькава драматычныя падзеі, мы, як і беларусы, трыццаць гадоў аднаўлялі колькасць даваеннага насельніцтва. Мы памятаем прыезд Прэзідэнта Беларусі ў Бялград у цяжкае дні натаўскіх бамбардзіровак. Такое сербскі народ не забудзе ніколі.

Міністр інфармацыі Беларусі Лілія Ананіч у сваю чаргу адзначыла, што цэпліяны, братэрска адносіны Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнка і Прэзідэнта Сербіі Таміслава Нікаліча — магучы фактар развіцця шматбаковага супрацоўніцтва дзвюх краін, і адзін з галоўных напрамкаў нашага партнёрства — цесная кантакты ў галіне інфармацыі.

Інфармацыя, паводле слоў беларускага міністра, у сённяшнім свеце носіць часцяком разбуральны характар, і мы павінны

Фота БЕЛТА

зрабіць усё, каб умацаваць інфармацыйны мост добрасуседства Беларусі і Сербіі. У гэтым працэсе Беларусь прапануе актывную ролю, аб'яднаўшы намаганні з Сербіяй. Разам мы можам многае зрабіць. Міністр адзначыла, што напэўна наступе час для стварэння беларуска-сербскага інфармацыйнага праекта (тэлебачанне, інтэрнэт), распрацоўвання на тэрыторыі нашых дзяржаў міжнародных спадарожніковых праграм Беларусі і Сербіі.

У наступным годзе, калі Беларусь будзе адзначаць 500-годдзе айчыннага кнігадрукавання, лагічна было б правесці ў Бялградзе агульна-беларуска-сербскую навукова-практычную канферэнцыю ў кантэксце ўздзелу ў

Бялградскім міжнародным кніжным кірмашы.

Актыўную работу ў гэтым напрамку гатовы весці пісьменнікі з дзвюх краін, універсітэцкая і акадэмічная, навуковая, гуманітарная супольнасць. Практыка для падобнай ініцыятывы склалася. У Мінску Мінінфарм многія гады запар праводзіць міжнародныя круглыя сталы «Созвучіе», міжнародны сімпозіум літаратараў «Пісьменнікі і час».

Міністр працягвала словы Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнка, якія ён сказаў ў Год кнігі: «Страцім кнігу — страцім краіну». Таміслаў Нікаліч падтрымаў гэтакое сцверджанне, адзначыўшы, як важна не толькі захоўваць, але і ўмацоўваць ду-

Намібіійскі палітык заяўляе аб перспектываўнасці супрацоўніцтва з Беларуссю

гаспадарка, сферы адукацыі, навукі і новых тэхналогій.

Нетумба Нандзі-Ндаітва выказала зацікаўленасць у развіцці гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва з Беларуссю, у тым ліку ў сферах высокіх тэхналогій, інавацый, сельскай гаспадаркі. Знаходзячыся пад добрым уражаннем ад наведвання нашай краіны, віцэ-прэм'ер Намібіі асобна выказалася і пра перспектывынасыць двухбаковых адносін у сферы турызму. Акрамя гэтага, яна запрасіла Уладзіміра Макея наведацца з візітам Намібію. А ў самы бліжэйшы час можа адбыцца візіт нашай дэлегацыі ў гэту афрыканскую краіну для ўздзелу ў інвестыцыйным форуме, які пройдзе ў пачатку лістапада бугучага года.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@zviazda.by

Рынак працы

НА КАРЫСЦЬ СВАЮ І ДЗЯРЖАВЫ

Як новая рэдакцыя закона аб занятасці насельніцтва дзейнічае ў глыбінцы

З 24 кастрычніка пачала дзейнічаць новая рэдакцыя закона аб занятасці насельніцтва. Цяпер удвая скараціцца тэрмін на біржы працы — толькі 18 месяцаў можна заставацца ў статусе беспрацоўнага. Пры гэтым пошукі працы — цалкам адназначнае самага чалавека. Ён павінен з'явіцца на перамовы з наймальнікам на працягу двух працоўных дзён з дня выдчы накіравання службай занятасці. Усе змяненні ў законе накіраваны на развіццё і падтрымку матывацыі да актывнага пошуку працы, узмацненне адказнасці як наймальнікаў, так і беспрацоўных. Дарэчы, змяненні ў законе шмат. Астатнія ўступілі ў дзеянне ў пачатку наступнага года. У Гомелі тым часам афіцыйны ўзровень беспрацоўя ацньваецца традыцыйным адным

працэнтам, — гаворыць начальнік ўпраўлення па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Гомельскага гарвыканкама Аляксандр КЛЮЧЫНСКІ.

— Стан рынку працы ў Гомелі стабільны, ён, канешне, крыху вагаецца, але думаем, што да канца года такім і будзе ўтрымлівацца. Прагнозы паказваюць, што ўсё будзе падкантрольна. Вызваленне людзей на прадпрыемствах і ў арганізацыях горада ня значнае. Сёння гэта каля 650 чалавек. Куды больш складаюцца працаўладкаваць тых, хто доўга не працаваў. У службе занятасці зараз маюць патрэбу ў рабоце больш мужчын, чым жанчын, які гэта было раней. Размова ідзе пра тых, хто доўга (год і больш) не працаваў. Магчыма, некаторыя з іх нелегальна працавалі за межамі краіны. Трэба мець на ўвазе: беспрацоўныя і тых, хто працаваць не жадаюць, — гэта розныя катэгорыі людзей. Першыя шукаюць работу і маюць мэту працаўладкавацца, але з нейкай прычыны пакуль не працуюць. Ёсць і іншыя — хто не прымае меры для таго, каб знайсці работу. Гэта яны плацяць грошы ў падатковую інспекцыю. Сёлета намі аказана садзейнанне ў працаўладкаванні 6,5 тысячы гамельчан. Гэта на 2 тысячы больш, чым летас на гэты ж тэрмін.

— Аляксандр Паўлавіч, якія спецыяльнасці зараз запатрабаваны?

— Рынак разгэту імгненна на сітуацыю ў эканоміцы. У першым квартале былі неабходны будаўнікі, сёння, у сувязі з адкрыццём новых аб'ектаў буйных гандлёвых сетак,

скаіх работах. Калі беспрацоўны ігнаруе гэтыя патрабаванне, выплаты прыпыняюцца. Калі ён пайшоў вучыцца і працуе на заняці — таксама. Усё ў адпаведнасці з заканадаўствам. Грамадскія работы, да выканання якіх мы прыцягваем беспрацоўных, самыя розныя. Яны могуць узнікнуць у любы момант. Напрыклад, канаву выкапаць, дапамагчы на сельскагаспадарчых работах, прыбраць пэўную тэрыторыю. 400—500 чалавек штодзень выходзяць для ўздзелу ў грамадскіх работах.

Звычайна наймальнік звяртаецца да нас, калі трэба выканаць нейкую работу за кароткі перыяд часу. Мы заключаем дагавор, і людзі ідуць адпрацоўваць. Калі чалавек адмаўляецца — беспрацоўным ён застаецца, але выплаты прыпыняюцца. Нават, калі чалавек адмаўляецца ад дзвюх прапаноў падыходзячых работы — выплаты будуць прыпынены.

— Сёння пастаянна ідзе размова пра развіццё прыватнай ініцыятывы. Як служба занятасці дапамагае ў гэтым кірунку?

— Мы, канешне, падтрымліваем тых, хто зрабіў выбар на развіццё сваёй справы. Самыя распаўсюджаныя спецыяльнасці — цырульнікі і таксісты. Але ж ёсць майстар па ўсталёўцы інжынернага абсталявання, рэстаўратар, вытворца музычнага інструмента, стаяр... Субсідыі зусім нескладана атрымаць, але ж складана падрыхтаваць бізнес-план, які пераканана экспертна савет у тым, што гэта ініцыятыва будзе прыносіць прыбытак. Калі чалавек атрымаўся ад дзяржавы падтрымку, ён павінен добра працаваць і пералічваць падаткі дзяржаве. Калі ж чалавек выкарыстаў грошы не па прызначэнні, ён павінен іх вярнуць, і так зрадаецца. Праз суд грошы вяртаем. Мы цесна працуем з падатковымі органамі і пастаянна кантралюем гэтыя працэсы. Што тычыцца сваёй справы, галоўнае — каб чалавек быў падрыхтаваны да выбранай работы. Калі нечага няма, наперад — накіроўваем на пэўныя курсы.

Кірыл ЛАДУЦКА, г. Бялград, Сербія.

скаіх работах. Калі беспрацоўны ігнаруе гэтыя патрабаванне, выплаты прыпыняюцца. Калі ён пайшоў вучыцца і працуе на заняці — таксама. Усё ў адпаведнасці з заканадаўствам. Грамадскія работы, да выканання якіх мы прыцягваем беспрацоўных, самыя розныя. Яны могуць узнікнуць у любы момант. Напрыклад, канаву выкапаць, дапамагчы на сельскагаспадарчых работах, прыбраць пэўную тэрыторыю. 400—500 чалавек штодзень выходзяць для ўздзелу ў грамадскіх работах.

Звычайна наймальнік звяртаецца да нас, калі трэба выканаць нейкую работу за кароткі перыяд часу. Мы заключаем дагавор, і людзі ідуць адпрацоўваць. Калі чалавек адмаўляецца — беспрацоўным ён застаецца, але выплаты прыпыняюцца. Нават, калі чалавек адмаўляецца ад дзвюх прапаноў падыходзячых работы — выплаты будуць прыпынены.

— Сёння пастаянна ідзе размова пра развіццё прыватнай ініцыятывы. Як служба занятасці дапамагае ў гэтым кірунку?

— Мы, канешне, падтрымліваем тых, хто зрабіў выбар на развіццё сваёй справы. Самыя распаўсюджаныя спецыяльнасці — цырульнікі і таксісты. Але ж ёсць майстар па ўсталёўцы інжынернага абсталявання, рэстаўратар, вытворца музычнага інструмента, стаяр... Субсідыі зусім нескладана атрымаць, але ж складана падрыхтаваць бізнес-план, які пераканана экспертна савет у тым, што гэта ініцыятыва будзе прыносіць прыбытак. Калі чалавек атрымаўся ад дзяржавы падтрымку, ён павінен добра працаваць і пералічваць падаткі дзяржаве. Калі ж чалавек выкарыстаў грошы не па прызначэнні, ён павінен іх вярнуць, і так зрадаецца. Праз суд грошы вяртаем. Мы цесна працуем з падатковымі органамі і пастаянна кантралюем гэтыя працэсы. Што тычыцца сваёй справы, галоўнае — каб чалавек быў падрыхтаваны да выбранай работы. Калі нечага няма, наперад — накіроўваем на пэўныя курсы.

Кірыл ЛАДУЦКА, г. Бялград, Сербія.

скаіх работах. Калі беспрацоўны ігнаруе гэтыя патрабаванне, выплаты прыпыняюцца. Калі ён пайшоў вучыцца і працуе на заняці — таксама. Усё ў адпаведнасці з заканадаўствам. Грамадскія работы, да выканання якіх мы прыцягваем беспрацоўных, самыя розныя. Яны могуць узнікнуць у любы момант. Напрыклад, канаву выкапаць, дапамагчы на сельскагаспадарчых работах, прыбраць пэўную тэрыторыю. 400—500 чалавек штодзень выходзяць для ўздзелу ў грамадскіх работах.

Звычайна наймальнік звяртаецца да нас, калі трэба выканаць нейкую работу за кароткі перыяд часу. Мы заключаем дагавор, і людзі ідуць адпрацоўваць. Калі чалавек адмаўляецца — беспрацоўным ён застаецца, але выплаты прыпыняюцца. Нават, калі чалавек адмаўляецца ад дзвюх прапаноў падыходзячых работы — выплаты будуць прыпынены.

— Сёння пастаянна ідзе размова пра развіццё прыватнай ініцыятывы. Як служба занятасці дапамагае ў гэтым кірунку?

— Мы, канешне, падтрымліваем тых, хто зрабіў выбар на развіццё сваёй справы. Самыя распаўсюджаныя спецыяльнасці — цырульнікі і таксісты. Але ж ёсць майстар па ўсталёўцы інжынернага абсталявання, рэстаўратар, вытворца музычнага інструмента, стаяр... Субсідыі зусім нескладана атрымаць, але ж складана падрыхтаваць бізнес-план, які переканана экспертна савет у тым, што гэта ініцыятыва будзе прыносіць прыбытак. Калі чалавек атрымаўся ад дзяржавы падтрымку, ён павінен добра працаваць і пералічваць падаткі дзяржаве. Калі ж чалавек выкарыстаў грошы не па прызначэнні, ён павінен іх вярнуць, і так зрадаецца. Праз суд грошы вяртаем. Мы цесна працуем з падатковымі органамі і пастаянна кантралюем гэтыя працэсы. Што тычыцца сваёй справы, галоўнае — каб чалавек быў падрыхтаваны да выбранай работы. Калі нечага няма, наперад — накіроўваем на пэўныя курсы.

Кірыл ЛАДУЦКА, г. Бялград, Сербія.

Геапалітыка

Хто рассячэ «гордзіевы вузлы»?

На гэтым тыдні павінен быць цалкам расфарміраваны міжранні лагер каля французскага горада Кале, сумнаведомы пад назвай «джунглі Кале». Яго жыжары будуць накіраваны ў іншыя прытулкі на тэрыторыі краіны.

«Джунглі Кале» за апошнія два гады ператварыліся ў крыніцу злачыстваў. Насельнікі трушчоб неаднаразова спрабавалі ўзяць тунэль пад Ла-Маншам штурмам, рабавалі вялікагрузныя машыны, якія ідуць у Вялікабрытанію, нападлі на дамы мясцовых жыжароў, гвалтавалі жанчын. Вынікам стала не толькі цяперашняе расфарміраванне лагера, але і будаўніцтва каля горада Кале сцяны вышыней чатыры метры і працягласцю адзін кіламетр. Сцяна пройдзе па абодва бакі аўтамабільнай трасы. Мэта будаўніцтва — абараніць вадзіцельцаў грузавікоў ад нападаў і перакрыць нелегальным мігрантам шлях у Вялікабрытанію.

Ужо каторы год на ўскраінах французскіх гарадоў неспакойна, у апошняй гады да вялікай колькасці злачыстваў дадалася яшчэ адна бяда — тэрарызм. Расфарміраванне ўсяго толькі аднаго «палатакавага гарадка» можа дапамагчы вырашыць, прычым, толькі часткова, праблему аднаго горада. Але мігранцкія трушчобы, пасяленні безжанцаў ёсць у многіх іншых рэгіёнах

■ Самабытнасць

Дзіцячы наган, старажытныя ланч-боксы і інавацыйная плітка

Якое яно — аблічча беларускага дызайну?

Каталог «Тутэйшы дызайн. Асобы і рэчы» — праект Беларускага саюза дызайнераў. Яго выключнае ў тым, што на раўне з разгорнутай прэзентацыяй спецыялістаў у гэтай сферы ў ім сабраны найбольш цікавыя па розных крытэрыях рэчы, створаныя за апошнія некалькі стагоддзяў на тэрыторыі нашай краіны як саматужным спосабам, так і ў прамысловых маштабах.

170 дзіваў

— Перад намі стаяла адразу некалькі задач. Першае, сабраць артэфакты — рэчы, якія ўяўляюць сабой каштоўнасць не ў матэрыяльным сэнсе, а з эстэтычнага і функцыянальнага пунктаў гледжання. Па-другое, адшукаць вырабы, уласцівыя менавіта нашай нацыянальнай культуры, якія, аднак, страцілі свой функцыянальны складнік і больш не ўжываюцца. Акрамя таго, нам было цікава вывучыць характэрныя прадметы побыту і прадстаўнікоў іншых нацыянальнасцяў, якія пражываюць на тэрыторыі Беларусі. Па-трэцяе, мы абавязаліся на лінгвістычны аналіз: адбіраць прадметы з аўтэнтычнымі назвамі, якім няма сучасных аналагаў у рускай мове. Такім чынам, у нас атрымаўся яшчэ і адзіны ў сваім родзе ілюстраваны слоўнік. Дарэчы, увесь каталог складзены на беларускай мове, — расказвае старшыня Беларускага саюза дызайнераў, кіраўнік праекта Дзмітрый СУРСКІ.

Праз побытавыя рэчы можна прасачыць узаемазвязь з гістарычным мінулым. У 1930-я ў Гродне выраблялі ігральныя карты, на якіх пазнаюцца вобразы ўладароў ВКЛ і Рэчы Паспалітай.

Пазнаёміцца з незвычайнымі прадметамі і пано-ваму зірнуць на звычайныя рэчы можна і праз аднайменны сайт, больш ёмісты, чым кніга, які будзе час ад часу ўзбагачацца як новымі аўтарамі, так і новымі артэфактамі. У каталогу прадстаўлена 170 рэчаў, на сайце — ужо больш як 250. «Наша звышзадача — гэта стварэнне Музея матэрыяльнай культуры і Музея беларускага дызайну. Яны маглі б вельмі многае расказаць пра нацыянальную ідэнтыфікацыю. Да таго ж, нам, беларусам, сапраўды ёсць што паказаць», — дзеліцца планами Дзмітрый.

Рэчы з гісторыяй

Сярод любімых прадметаў дызайнера — дзіцячы наган, кафейнік і вылічальная машына Якабсона — своеасаблівы протакамп'ютар. Пісталет нагадвае пра дзяцінства. Дзмітрый успамінае, што некалі та-

Дзіцячы рэвалвер, выраблены ў калоніі.

Прыстасаванне для прыгатавання святочнага яўрэйскага хлеба — мацы.

Ігральныя карты з выявамі кіраўнікоў ВКЛ і Рэчы Паспалітай.

мельскім заводзе «Молат». Гэта прыклад удалай інтэрпрэтацыі еўрапейскага дызайну: падгледзець таксама трэба ўмець.

Вылічальная машына — адзін з найбольш старажытных прадметаў у каталогу. У другой палове XVIII стагоддзя ў Нясвіжы яе сканструяваў гадзіннік майстар Еўна Якабсон. З дапамогай яе можна было складаць і адлічваць, вылічаць долю, фіксаваць прамежкавыя вынікі. Яна цікавая сваёй функцыянальнасцю, да таго ж падобных механічных вылічальных машын да сярэдзіны XIX стагоддзя ў свеце былі адзіны.

Часта беларускія майстры ішлі ў нагу з Захадам, апрэджваючы сваіх расійскіх калег. Так, першы на тэрыторыі Расійскай імперыі завод акулераў з'явіўся ў Віцебску ў канцы XIX стагоддзя. У савецкі час менавіта тут выпускалі акулеры для лётчыкаў з усёй вялізнай краіны. Сапраўдным наватарствам стала бетонная плітка «трылінка», якая ў 1930-я выраблялася пад Пінскам, за што атрымала назву «пінская кость». Яна складалася з сумесі бетону і кавалкаў базальту. Яшчэ зараз «трылінку» можна адшукаць на дарогах у розных гарадах Брэсцкай вобласці.

3 тутэйшымі акцэнтам

Біклага, барылка, букач, глян — што можа аб'ядноўваць усе гэтыя словы? Не, гэта не мянушкі падлеткаў, а назвы ёмістасцяў для вадкасцяў, якімі карысталіся на тэрыторыі Беларусі. У кожнай — свае цікавыя асаблівасці. Напрыклад, біклага выконвала ролю флягі на рамяні, без яе не маглі абысціся салдаты і падарожнікі, а ў глянку — керамічная шарпадобная посудзіне з плоскім дном і кароткім вяртальным горлам — у хаце захоўвалі ваду, але і ці квас. Людзі, якія прывыклі да дэфіцыту ў савецкія часы, і зараз не стамляюцца захапляцца: колькі ж розных зручных рэчаў у крамах! Аднак і нашы продкі шмат у чым

не адставалі ад нас у арганізацыі побыту: кожнаму прадмету сваё месца і прызначэнне. Спецыяльная форма для запякання велікоднай бабкі (бабачнік) — лёгка патэльна на ножках (рынка) — няма проблем, і нават мудрагелістае прыстасаванне для лоўлі мух, ад якога б летам на дачы не адмовіліся многія сучасныя беларусы, — калі ласка.

Праз побытавыя рэчы можна прасачыць узаемазвязь з гістарычным мінулым. У 1930-я ў Гродне выраблялі ігральныя карты, на якіх пазнаюцца вобразы ўладароў ВКЛ і Рэчы Паспалітай.

— Вельмі беларуская рэч — спаршы, або здвоены ці строены гаршчок. У такіх насілі на поле «комплексны» абед. Іншыя назвы — парнік, двайнічок, блізныты. У літаратуры выкарыстоўваецца як сімвал аб'яднання ў адно цэлае, каханьня, — расказваў старшыня саюза. — Напрыклад, яўрэйскую культуру добра характарызуе мадаробка — створанае ўручную прыстасаванне для прыгатавання традыцыйнага святочнага хлеба — мацы. У савецкі час такі прадмет мог быць выраблены толькі падполна: для гэтага выкарыстоўваўся валік ад пральнай машыны і веласпедны ланцуг. У любым выпадку, прадметы побыту нацыянальных меншасцяў, зробленыя на тэрыторыі нашай краіны, маюць свае асаблівасці. Асіміляцыю і гістарычныя рэаліі ніхто не адмяняў!

«Лепшы дызайн — гэта яго адсутнасць»

Усе прадметы размешчаны ў каталогу ў алфавітным парадку: нават умоўнага падзелу на прыклады ўзорнага дызайну і прадметы-катастрофы няма. Маюць, разбіраюцца самі.

— Разумеюць, у гэтай сферы усё вельмі неадназначна. Зараз пэўная рэч можа лічыцца агіднасцю, а праз некалькі дзесяцігоддзяў — прадметам жадання мільянераў. Бо гэты таксама можа стаць своеасаблівай «фішкай». Гэта як найўнае мастацтва: вы можаце не разумець ці не прымаць яго, тым не менш, яго валодае мастацкай каштоўнасцю. Да дрэннага дызайну можна, безумоўна, аднесці толькі гураваткі, нязручныя і бескарысныя рэчы, — адзначаў Дзмітрый Сурскі. — У людзей, акружаных эстэтычна прыемнымі рэчамі, павышаецца агульны ўзровень культуры.

Бадай, пагаджуся з фразай, што лепшы дызайн — гэта яго адсутнасць. Паглядзіце на ваенныя самалёты і зброю: чыстая функцыянальнасць і, дзякуючы гэтаму, дасканаласць формы. Не варта думаць, што дызайн — гэта «ўменне ствараць прыгожыя», тут больш значны навык спалучэння прыважнага вонкавага аблічча са зручнасцю і карысным прызначэннем прадмета.

Дар'я КАСКО. kasko@zviazda.by

■ Новыя гарызонты

Аэракасмiчныя тэхналогіі... для студэнтаў

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт выйграў у 2016 годзе новыя міжнародныя праекты па праграме Еўрапейскага Саюза Эразмус + «Стварэнне патэнцыялу ў сферы вышэйшай адукацыі». Усяго беларускія ВНУ атрымалі фінансаванне для шасці праектаў, пяць з якіх — на рахунку БДУ.

У Беларускай дзяржаўнай універсітэце будуць рэалізоўвацца наступныя праграмы: «Прыкладная вучэбная праграма па асаваенні касмічнай прасторы і інтэлектуальных рэабілітацыйных сістэмаў», «Павышэнне інавацыйных кампетэцый і падрыхтоўкі спецыялістаў у галіне інжынернай адукацыі», «Садзейнічанне развіццю кампетэцый у беларускай вышэйшай адукацыі», «Навучанне дронам» і «Гарманізацыя незалежнага кантролю якасці сумесных адукацыйных праграм у краінах-партнёраў».

Два першыя з пералічаных праектаў арыентаваны на распрацоўку адукацыйных праграм у такіх сферах, як беспілотныя павятравыя лятальныя апараты, рэабілітацыйныя сістэмы і аэракасмiчныя тэхналогіі.

Наступныя дзве праграмы накіраваны на развіццё прадрыхтоўкі і інавацыйных кампетэцый студэнтаў. Вельмі важным з'яўляецца той факт, што пры рэалізацыі гэтага праекта асобная ўвага будзе надавацца вывучэнню меркаванняў беларускіх працадаўцаў, якія прадстаўляюць розныя сектары нацыянальнай эканомікі.

Апошні праект прысвечаны праблеме забеспячэння якасці сумесных адукацыйных праграм. Гэта тэма з'яўляецца вельмі актуальнай для Беларусі, якая робіць першыя крокі на шляху распрацоўкі адукацыйных праграм, што рэалізоўвацца сумесна з замежнымі партнёрамі.

Такім чынам БДУ стаў абсалютным лідарам у краіне па колькасці дзеючых праектаў праграмы Эразмус +. Усяго тут рэалізоўвацца ўжо дзевяць такіх праектаў.

Надзея НІКАЛАЕВА. nikalaeva@zviazda.by

■ Не сезон

У сома — час адпачынку

31 лістапада па 31 сакавіка па ўсёй краіне ўстанаўліваецца забарона на вылаў звычайнага сома.

Яна датычыцца як прамысловай, так і аматарскай лоўлі. Забарона ўводзіцца з мэтай захавання папуляцыі, паколькі ў зімовы перыяд сом становіцца лёгкай здабычай.

Зрэшты, у нашых вадаёмах водзяцца і рыбы, якія халадоў зусім не баяцца. Напрыклад, у прадстаўнікоў сямейства ласасёвых, да якіх адносяцца чудскі сіг і еўрапейская рапушка, позній восенню пачынаецца перыяд нерасту. У сувязі з гэтым лоўля чудскога сіга забараняецца з 1 лістапада па 15 снежня, а еўрапейскай рапушкі — з 15 лістапада па 20 снежня.

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@zviazda.by

ВЫЙСЦІ З ЗОНЫ РЫЗЫКІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Справа ў тым, што адлік у сучаснай кватэры пры пажары ідзе часта на секунды. Амаль усе побытавыя прадметы ў кватэры зроблены з палімерных матэрыялаў, якія пры гарэні адрозна пачынаюць выдзяляць шкодныя рэчывы.

Калі ў кагосьці з прадстаўнікоў так званай групы рызыкі будзе адсутнічаць аўтаномны пажарны апавяшчальнік, яго ўстаноўваць бясплатна. І, канешне ж, правяраць спраўнасць ужо наяўных апаратаў.

Мяркуецца, што людзям яшчэ раз нагадаюць пра правілы пажарнай бяспекі падчас спецыяльных выступленняў у працоўных калектывах і на сельскіх сходках. Між іншым, акцыя будзе паралельна праходзіць не толькі ў жылым сектары. Абследаюць ратавальнікі і крыніцы супрацьпажарнага забеспячэння. У шматкватэрных жылых дамах абавязкова будуць правяраны месцы агульнага карыстання — тамбуры і лесвічныя клеткі. Дапамогуць нам і пазаштатныя пажарныя фарміраванні. Уся інфармацыя будзе накіравана ў мясцовыя распарадчыя і выканаўчыя органы.

Па стане на 20 кастрычніка, ад пачатку года на тэрыторыі Мінскай вобласці адбылося 1058 пажараў. На іх загінула 89 чалавек, з іх — двое дзяцей.

Канешне, рэйдзі ажыццяўляюцца па загадах складзеных спісак. Але гэта не азначае таго, што яны сфарміраваны канчаткова. Кожны чалавек можа патэлефанаваць у тэрытарыяльны орган па надзвычайных сітуацыях з просьбай правесці праверку супрацьпажарнага абсталявання жылля. Ніводны званок без увагі не застаецца. Напрыклад, у красавіку па краіне было 13 такіх выклікаў.

Маштаб мерапрыемстваў дапаможа ўявіць статыстыка. Па выніках аналагічнай мінулай акцыі ўпаўнаважаныя органы ініцыявалі прыняцце мер па 120 фактах неналежава выхавання дзяцей. 159 чалавекам дапамаглі ў пажарабеспечным уладкаванні жылля. 38 былі накіраваны ў сацыяльныя ўстановы. Лісты аб аказанні дапамогі атрымалі 930 блізкіх суродзічаў і дзяцей пенсіянераў, якія жывуць адны. Адзначылі і актывістаў: 38 чалавек былі заахвачаны за актыўны ўдзел у пажарна-прафілактычнай акцыі.

Далучыцца да акцыі можа кожны жыхар краіны. А зрабіць гэта вельмі проста: патрэбна ўсяго толькі ўстанавіць у сябе аўтаномны пажарны апавяшчальнік, калі вы гэтага яшчэ не зрабілі. А калі ён у вас ужо стаіць, то правяраце, як ён працуе, ці не варта замяніць батарэі або сам апарат. Усё вельмі проста...

Валяр'ян ШКЛЕННИК. shklennik@zviazda.by

■ Спадчына

«АД ПРАДЗЕДАЎ СПАКОН ВЯКОЎ...»

Як культурная спадчына можа паўплываць на выхаванне падрастаючага пакалення і ўмацаванне міжнародных сувязяў, высвятлялі ў Магілёве падчас міжнароднага форуму, прысвечанага народным традыцыям.

На форуме фэа Магілёўскага абласнога метадычнага цэнтру народнай творчасці і пляцоўка перад ім ператвараюцца ў вясялю беларускую вёску з рамеснікамі, музыкамі, танцорамі ў нацыянальных вышыванках, галасістымі бабулькамі ў стракатых хустках. Паўсюль ручнікі, сурвэці, лялькі-абярэгі і шмат чаго іншага народнага, самабытнага, унікальнага. Прайці міма немагчыма. Ногі самі нясуць на зазвіўныя гукі бубнаў і гармоніка. Сумна тут ніколі не бывае. У такія хвіліны асабліва разумееш, наколькі багатая спадчына нам дасталася. Вось толькі б яе не страціць. Гэтай праблемай заклапочаны не толькі мы, пра гэта казалі і ўдзельнікі іншых дзяржаў. На 5-ы Міжнародны форум «Традыцыйная культура як стратэгічны рэсурс устойлівага развіцця грамадства» ў Магілёў прыехалі эксперты з 12 краін.

Не толькі знайсці, але і захаваць

За апошнія некалькі гадоў Магілёў развіўся ў адраджэнні амаль забытых культурных традыцый і абрадаў. Дырэктар Магілёўскага абласнога метадычнага цэнтру народнай творчасці і культуры-асветніцкай работы Алег ХМЯЛЬКОЎ і непасрэды ініцыятар гэтага форуму ўзгадавае, што быў перыяд, калі на ўсю вобласць існавалі толькі адзін ці два чалавекі, якія маглі заправіць ткацкі станок.

«А зараз амаль палова раённых дамоў рамёстваў мае ткацкія станкі і майстрых, — кажа ён. — Яны засвоілі нават ускладненыя віды ткацтва, напрыклад, васмінітовае. Адукацыйны семінар праходзіў у Гродзенскай вобласці, бо болей нідзе нельга было знайсці такіх майстрых.

Цэнтры народнай творчасці, дамы рамёстваў, сельскія клубы прапагандаюць нашы культурныя традыцыі падчас розных свят і фестываляў. Напрыклад, у Бяседавічах Мясцлаўскага раёна жыхары «гуляюць», як яны самі кажуць, у абрад «Варвараўская свечка». Удзел у ім прымаюць выключна жанчыны. А вось у Шклоўскім раёне існуе мужчынскі варыянт абраду — «Мікалаёўская свечка». Туды дапускаюцца выключна мужчыны. Абодва абрады ўнесены ў спіс

каштоўнасцяў культурнай нематэрыяльнай спадчыны краіны і ўжо гэтым абаронены ад знікнення. Наогул Магілёўская вобласць у гэтым спісе прадстаўлена 13 элементамі. Апошні з іх — абрад дажджу, які адраджалі ў Клімавіцкім раёне, трапіў туды зусім нядаўна.

Апошнім часам цікавыя да народных традыцый толькі расце. Мы ўзгадаем старадаўнія песні, увядзім элементы абрадаў у

нашы сямейныя святы. Узрос попыт на кошыкі з лазы, драўляныя лыжкі ад майстроў, аўтарскія лялькі. На вясялях стала модным звартацца да старадаўніх звычайна, калі свякроў знімала святочныя вянок з галавы нывесты і павязвала ёй хустку. Як сімвал таго, што перыяд дзявоцтва для яе скончыўся і пачалося сямейнае жыццё. Сёння, у эпоху ўсеагульнай глабалізацыі, нам вельмі важна не страціць сваёй індывідуальнасці».

Фальклорны дует з вёскі Ольніца Глушкага раёна.

Купальскія пасы з арнаментамі ўсіх раёнаў.

Без культуры няма народа

Для знаўцаў народных традыцый розных краін вельмі важнай акалічнасцю з'яўляецца тое, што форум запрашае да сябе вядучых экспертаў у галіне этнаграфіі і фальклору. Сёлета на міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі прыгучала 14 дакладаў на тэмы захавання, адраджэння і прапаганда ў шырокай масы здбываць чалавецтва. Сваімі напрацоўкамі падзяліліся знаўцы з Беларусі, Расіі, Італіі, Літвы, Харватыі, Арменіі, Турцыі, Казахстана, Славакіі, Эстоніі, Грузіі.

Дырэктар Нацыянальнага цэнтру культуры Літвы Сауліс ЛІАУСА прыязджае на форум у чацвёрты раз. Ён вельмі задаволены, што павялічваецца не толькі кола ўдзельнікаў, але і актуальнасць пытанняў, якія тут уздымаюцца. «Чалавецтву вельмі важна зразумець, што традыцыйная культура толькі ўзбагачае кожнага з нас. Без яе веданні няма народа, гэта проста на-тоўп, — лічыць ён. — Навошта тады быць беларусам, немцам, рускім? Калі ў нас няма аднароднай, навошта наогул нешта абмяркоўваць? Мы павінны захаваць для нашчадкаў нашу шматнацыянальную разнастайнасць».

Магілёўскую вобласць з многімі краінамі збліжаюць не толькі гэтыя сустрэчы, але і пагадненні аб супрацоўніцтве. Гэта дапамагае больш плёна працаваць, абменьвацца думкамі, праводзіць семінары, дэманстраваць майстар-класы, арганізоўваць Дні культуры. Сёлета пагадненні аб супрацоўніцтве былі падпісаны з Цвяржскім і Валагодскім цэнтрамі народнай творчасці.

Больш чым 10 гадоў сумеснай дзейнасці ў рамках пагаднення звязваюць Магілёў з Расійскім Домам народнай творчасці ў Маскве. Намеснік яго дырэктара Ірына Казлова прыехала на форум, каб разам з усімі абмеркаваць вельмі сур'езную праблему па захаванні той вялікай колькасці нематэрыяльнага багацця, якое сабралі за некалькі апошніх дзесяцігоддзяў.

— Наша сённяшняя задача — стварыць архіў з таго, што назалашана ў адукацыйных установах, навуковых акадэмічных інстытутах, дамах народнай творчасці, — кажа яна. — Усё гэта мае патрэбу ў аблічаванні, захаванні на матэрыяльных носьбітах. Сёння мы ствараем адзіны агульнарасійскі электронны каталог нематэрыяльнай культурнай спадчыны. Займаемся гэтым з 2009 года, прыцягваем вучоных розных спецыяльнасцяў.

Эксперты адзначаюць, што цяпер не вельмі шмат у свеце форумоў, у якіх адначасова ўдзельнічаюць і тэарэтыкі, і практыкі. Магілёўскі менавіта такі. І спецыялісты гэта цэняць. Вельмі трапна наконт гэтага выказалася знаўца фальклору з Арменіі Венера Саакян: «Без практыкі навука — гэта проста кнігі, якія пыляцца на палічках. Але калі шмат практыкаў і няма тэарэтыкаў — гэта усё роўна, што чалавек стаіць на адной назе».

Усё пачынаецца з дзяцінства

Захаваць народныя традыцыі без цікавасці да іх з боку моладзі немагчыма. У гэтым былі салідарны ўсе ўдзельнікі форуму. «Трэба замацоўваць народныя традыцыі нейкімі гульнявымі формамі, укараняць элементы абрадаў у звычайныя святы, паўсядзённае жыццё, — лічыць Валяціна МАРЧАНКА, метадыст Краснапольскага раённага цэнтру культуры. — Магчыма, для падлетка на нейкім этапе гэта будзе мала цікава. Але ўсплыве, калі ён вырасце і сам пачне выхоўваць сваіх дзяцей».

Дамы рамёстваў, цэнтры народнай творчасці, музычныя школы, установы адукацыі і пазашкольнай дзейнасці — у бацькоў сёння ёсць добрая магчымасць далучыць сваіх сыноў і дачок да крыніц народнага багацця. Гэта дазваляе зрабіць жыццё больш разнастайным і багацейшым. Нездарма кажуць, што, не ведаючы мінулага, нельга пабудаваць будучае.

Нэлі ЗІГУЛЯ. zigulya@zviazda.by

РЭСПУБЛІКАНСКАЯ АДКАЗНАСЦЬ

Работнікі «Мінскаўтадар-Цэнтра» даглядаюць трасы, вырабляюць знакі і сочаць за надвор'ем

ПАЧАЎ ІСЦІ — адолеў паўшляху, кажуць у народзе. Гэтай мудрасцю кіруюцца спецыялісты РУП «Мінскаўтадар-Цэнтр», якія два гады таму распачалі будаўніцтва першых 46 кіламетраў другой калыцавай аўтамабільнай дарогі вакол Мінска. Літаральна праз некалькі дзён яны адкрыюць яшчэ 42 кіламетры МКАД-2, не забываючы пры гэтым пра рэканструкцыю, капітальны рамонт ды абслугоўванне яшчэ 3300 кіламетраў дарог рэспубліканскага маштабу. З кожным годам аб'ёмы работ па ўтрыманні трас у належным стане ў прадпрыемства павялічваюцца разам з адлегласцямі давераных ім шляхоў.

ДОЎГІ ШЛЯХ ПАЧЫНАЕЦЦА З ПЕРШАГА КРОКУ

Акрамя будаўніцтва другога ўчастка МКАД-2, за год супрацоўнікі «Мінскаўтадар-Цэнтра» скончылі рэканструкцыю дарог М-4 Мінск — Магілёў і М-5 Мінск — Гомель, дзе прадпрыемства выступала заказчыкам, хоць траса і праходзіць ажно па трох абласцях. Сёлета ператварылі Р-40 Бараўляны — Лагойск у сучасны хуткасны шлях і амаль завяршылі работу на Р-23 Мінск — Слуцк — Мікашэвічы.

На невялікіх аб'ектах, накіштаў развязкі ў раёне Смалевіч, дзе сыходзіцца пяць дарог, зробленага пешаходнага моста на М-2 ці распачата будаўніцтвам на М-1, **Мікалай МАЦЮК, генеральны дырэктар РУП «Мінскаўтадар-Цэнтр»** нават не акцэнтую ўвагу. Хапае хваляванняў пра больш маштабныя практы. Акрамя будаўніцтва другой калыцавай, гэта, напрыклад, рэканструкцыя аўтадарогі М-6 Мінск — Гродна.

— Прэзідэнт вызначыў нас заказчыкам гэтага аб'екта, і мы павінны былі арганізаваць яго тэндэр. Я ж быў прызначаны старшынёй тэндэрнай камісіі, — раскажаў дырэктар. — Уявіце, 16 прэзідэнтаў з 11 краін! Я не спаў на чымі, настолькі хваляваўся праз такую адказную місію. Асабліва на этапе кваліфікацыі, калі засталася 8 прэзідэнтаў з 6 краін. Аднак мы справіліся і цяпер кіруем усёй будоўляй на М-6. Ужо пачалі работу на ўчастку з 57-га кіламетра, які будзе доўжыцца да 130-га кіламетра. Яшчэ адзін кавалак гэтай трасы — 197-211-ы кіламетры. Тут таксама будзе павялічаная адказнасць, бо гэта ўжо Гродзенская вобласць, што не ў нашай юрысдыкцыі.

Дарога Р-23 адметная тым, што з'яўляецца асноўнай транспартнай артэрыяй, па якой з

Мікашэвіч і Салігорска інтэнсіўна рухаюцца цяжкагрузы з выкапнямі і іншымі будаўнічымі матэрыяламі. Таму траса павінна быць асабліва трывалай.

Спецыялісты ДБТ-5 (дарожна-будаўнічы трэст) паклалі тут шчыбеневе-масцікавае пакрыццё, якое ўтрымлівае да 60% шчыбеню, што пры праездзе грузавых машын павышае трываласць ўласціваці дарогі.

Зараз яе рэканструкцыя на адрэзку 74-102-й кіламетры, які разбіты на тры чаргі, амаль скончана. У перспектыве плануецца працягнуць работу над ёй да 126-га кіламетра, што ўжо пад Салігорскам.

З двупалоснай Р-23 ператварылася ў сучасны чатырохпалоснік вышэйшай 1В-катэгорыі з дазволенай хуткасцю 120 кіламетраў у гадзіну, што значна палепшыла ўмовы руху для аўта-транспарту. Зараз тут завяршаюцца будаўнічыя работы: выконваецца добраўпарадкаванне, устаўляюцца гукаасцерагальныя экраны, робіцца асвятленне аўтобусных прыпынкіў.

— На размежавальнай паласе на працягу кіламетра ўстаноўлена эксперыментальная зборная жалезабетонная агароджа. Яна мацнейшая за звычайную металічную і спрыяе большай бяспецы руху, каб аўто, калі ўсё ж сутыкнуцца з ёю, не апынуліся на супрацьлеглай паласе, — адзначаў асабліваецца будаўніцтвам на трасе **Андрэй ЛІС, начальнік упраўлення падрадных работ.** — Часам, машына, трапляючы ў агароджу, прабівае яе і выязджае на «сустрэчку». Новая трапецапа-

Другая калыцавая. Такі буйнапамерны праход пад аўтадарогай неабходны для сельскагаспадарчай тэхнікі, якая працуе на наваколных палях, і капітальных.

СЦЯНА ЯК КАРТА І ПРАГНОЗ НАДВОР'Я

Руплівы і нязменны памочнік дарожнікаў — сістэма аналізу ўмоў надвор'я і стану дарожнага паветра «МетэаМагістраль». Яна дазваляе сачыць за апэратыўнай абстаноўкай на трасах, ацэньваць праходнасць дарог і метэаралагічную сітуацыю.

Сабраная на беларускіх трасах інфармацыя, якая адлюстроўваецца і на 95-табле ДВС — дарожна-вымяральных станцыяў, устаноўленых па ўсёй краіне, накіроўваецца ў дыспетчарскую «Мінскаўтадар-Цэнтра». Яе ў рэжыме аналёна можна бачыць на відэасцяне, што з 2011 года служыць сталічным дарожнікам.

— Мы можам сачыць за станам надвор'я на дарогах: хуткасцю ветру, яго напрамкам, ападкамі, вільготнасцю, жоўнасцю, тэмпературай паветра і дарожнага пакрыцця па рознакаляровых кропках, што абазначаюць ДВС на электроннай карце-сцяне, — патлумачыў **Аляксандр ЗАЙЦАУ, начальнік дзяжурна-дыспетчарскай службы.** — Зялёным колерам абазначаецца сухое пакрыццё, сінім — намочанае. Пра туман папярэджвае жоўтая лямпачка, а пра магчымае абледзяненне (за тры гадзіны да яго) — рухавая лямпачка. Калі не рэагаваць і не выехаць апрацоўваць пакрыццё, яна пачырванее за гадзіну да наступлення крытычнай сітуацыі. Зімою гэта магчыма асабліва актуальна.

На відэасцяне можна бачыць таксама выезды з горада па асноўных трасах і калыцавой. У сучасных праектах па рэканструкцыі дарог абавязкова закладаецца аптавалонныя кабелі, каб можна было адсочваць сітуацыю на яшчэ большай колькасці дарожных кіламетраў.

добная форма агароджы павінна ўтрымліваць аўто на сваёй паласе, што дазволіць пазбегнуць лававога сутыкнення.

АСАБЛІВЫ КЛОПАТ

Асаблівы клопат дарожнікаў — пешаходныя пераходы, дакладней, самі пешаходы, якія на «зебрах» могуць быць проста няўважлівымі ці нахабнымі, а ў падземных тунэлях — увогуле часта ператварыцца ў сапраўдных вандалаў.

— Вадзіцелі часта становяцца заложнікамі сітуацыі. Апраўца чалавек ва ўсё цёмнае, капошон на галаву, навушнікі ў вушы ўстаўляе, і паспрабуў ты заўважыць яго, калі ён, не глядзячы па баках, выскокае на пе-

Галоўны бухгалтар Андрэй ЛАБКОВІЧ (у цэнтры) і супрацоўнікі ўпраўлення бухгалтарскага ўліку і рэвізійнай работы: Святлана ТАЛКАЧОВА, Тамара ЛЕМЕШ, Людміла ЯФІМЕНКА, Людміла ЛЯШОК, Святлана ЛАЗАВІК, Ганна ШЫШЛАВА.

ПРЫДАРОЖНЫ СЭРВІС І ДАЧНІКІ

У юрысдыкцыі «Мінскаўтадар-Цэнтра» і аб'екты прыдарожнага сэрвісу ўздоўж дарогі, якія на трасе становяцца месцам павышанай небяспекі і павінны быць абсталяваны адпаведным чынам. Каля гэтых аб'ектаў прадуць пра паштункі і адпаведны хуткасны рэжым на пад'ездзе да іх. І абавязкова раздзяляльная агароджа, каб не было спакусы бегаць праз чатыры паласы. Калі паміж двума аб'ектамі на супрацьлеглых частках трасы зроблены пераход у адным узроўні з дарогай, гэта яшчэ больш небяспечна для пешаходаў. А для аўтамабілістаў — адрозніжэнне хуткасці да 80—60 км замест 120, што таксама нязручна.

— Аб'ектаў прыдарожнага сэрвісу ў краіне дастаткова, трэба толькі пашыраць іх магчымасці дадатковымі паслугамі, — мяркуе **Алег ВАДЗІЯНОВІЧ, начальнік тэхнічнага ўпраўлення.** — Тыя, хто пачаў работу ў 1990-х і працаваў рупліва, захавалі сваю справу і нават расшырыліся за кошт новых паслуг або раскінуліся на абодва бакі дарогі. Увогуле, прыдарожны сэрвіс павінен падцітвацца да населеных пунктаў. Тады і абслуговаму персаналу зручна будзе да работы дабірацца, і камунікацыі лягчэй падцігнуць ад існуючых вёсак, і мясцовыя жыхары змогуць карыстацца ўсімі паслугамі аб'екта, а не толькі падарожнікі. Дарэчы, пляцоўкі для велікагрузных аўтамабіляў з абсталяванымі месцамі адпачынку непасрэдна для кіроўцаў, якіх на дарогах краіны зладжана ўжо каля дзясятка, былі разлічаны на тое, каб да гэтых пляцовак далучаліся іншыя сэрвісы і яны прырасталі за кошт новых паслуг. Пакуль гэтага не адбываецца. Аднак калі да нас прыходзяць інвестары, мы іх арыентаем перш за ўсё на гэтыя аб'екты, а не на стварэнне новых пасярод поля.

Яшчэ адна праблема дарожнікаў — смецце на прыпынках, якое дадае турбот у штодзён-

Начальнік аддзела тэхнагляду па 2-й калыцавой дарозе Дзмітрый ГУРБОУ.

ную працу. На сметніцах аўтапавільнёў каля дачных участкаў яно проста мяхамі, часам, ляжыць. Нават дываны некаторыя ўмудраюцца сюды вывозіць, бо на ўласных звалках кіраўніцтва садавага таварыства выкідаць такое забараняе. Вывозіць усё гэта прыходзіць супрацоўнікам «Мінскаўтадар-Цэнтра». Прычым часта грузыць у машыну яго ўручную, бо мякі проста хаваюць пад сабой сметніцу, здараецца.

— Каб неяк паўплываць на сумленне грамадзян, вешалі на прыпынках муляжы назірання і нават сапраўдныя фоталасты ставілі, якія спрацоўвалі, які толькі хто заходзіў за прыпынак, намернаючыся скарыстацца мясціцам як прыбыральняй. Пакуль выніку

ма — як насілі і хадзілі, так і робяць, — дадаў начальнік тэхнічнага ўпраўлення.

ПЕРАХОД ДЛЯ КАПІТНЫХ І ІНШЫЯ АСАБЛІВАСЦІ

Даўжыня першай калыцавой аўтадарогі — 56 км, агульны памер МКАД-2 — больш за 157 км, 88 з якіх збудаваныя прадпрыемствам з нуля. 41 км 403 метры на ўчастку ад дарогі М-6 да М-1 Брэст — Масква — другі этап будаўніцтва бетоннай калыцавой, які спецыялісты мяркуюць скончыць у лістападзе (застанецца хіба што добраўпарадкаваць абочыны), хоць афіцыйны тэрмін здачы — 1 студзеня 2017-га.

Каб паскорыць тэмпы, які і на першым этапе калыцавой, тут працавалі амаль беспера-

і агароджы. Заўважаем, як некалькі экскаватараў нешта капаюць у нізінне каля абочыны.

— Гэта работы па адводзе грунтовых водаў ад дарогі. Ключы тут занадта блізка ад трасы, а гэта небяспечна для бетону. Таму пракопаюцца канавы даўжынёй каля 200 метраў, дно якой будзе высцілацца шчыбенем, каб ваду адведці ўбок ад дарогі, — патлумачыў Дзмітрый Віктаравіч.

На раздзяляльнай паласе і высокіх абочынах другой калыцавой ставяць бар'ерныя агароджы, якія характарызуюцца максімальным 4-м узроўнем утрымліваючай здольнасці, каб машыны, што могуць сутыкнуцца з бар'ерам на хуткасці 120 кіламетраў і больш, не прабілі агароджу наскрозь.

— На другім этапе будаўніцтва МКАД-2 мы зрабілі толькі адзін падземны пешаходны

Намеснік начальніка ўпраўлення Ірына БЕНЕДЗІКТОВІЧ і начальнік дзяжурнай дыспетчарскай службы Аляксандр ЗАЙЦАВА мы сфатаграфавалі каля электроннага табло з апэратыўнай інфармацыяй пра аўтадарогі.

пераход, бо больш не сустрэлі перасячэнняў з вёскамі. Калі ўздоўж дарогі будзе з'яўляцца збудаванні, пракладваць у гэтых месцах надземныя масты, — каментуе начальнік аддзела тэхнагляду мясціны паабал калыцавой. — Дзе маглі, мы стараліся карыстацца землявознымі дарогамі. Паралельна калыцавой насыпалі ў некаторых месцах шляхі, каб цяжка грузавая тэхніка рухалася па ім, а не па мясцовай сетцы дарог ці праз населеныя пункты. Пасля гэтых ж матэрыялаў часткова скарыстоўвалі для далейшага будаўніцтва дарогі.

Яшчэ адна асабліваецца другога этапу — установа спецыяльнага пакрыцця на адногах і месцах вялікага вадазбору. Каб насып не поўз уніз ад залішняй вільгаці, на зямлю расцілаюцца нятыкане геатэкстыльныя палатны. Яно цудоўна прапуская праз сябе ваду, аднак нібы фільтр утрымлівае ўсе іншыя прымесі, каб шчыбен не заіляваўся і не губляў сваіх дрэнных здольнасцяў. На палатно кладуць аб'ёмную (да 20 см) трохмерную геаротулку, якая запэўнівае шчыбенем. У такім выглядзе на пэўных участках пакрыццё і застанецца.

Аб'ект, збудаваны на 57-м кіламетры другой калыцавой (непадалёк ад вёскі Лісаўшчына), уражае сваімі маштабамі і прызначэннем. Гэта падземны пераход для капітальных каля дзясятка метраў у вышыню і даўжынёй разам з выходамі з абодвух бакоў прыкладна 40 метраў.

Ірына СІДАРОК, sidarok@zvzda.by Алена ДАУЖАНОК, alena.dauzhanok@zvzda.by Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА, yevgen.pasetskiy@zvzda.by УНП 190638747

Усе бетонныя работы ўжо скончаны. Асфальтоўка абочыны і размежавальныя паласы, вядуцца работы па добраўпарадкаванні дарогі, нанясенні разметкі, усталяванні знакаў

Першая чарга рэканструкцыі дарогі Р-40. Тут пабудавалі веласіпедную дарожку, зрабілі асвятленне, павялічылі колькасць святлафорў і знакаў.

ЧАТЫРЫ ЧАРГІ ТРАСЫ Р-40

Яшчэ адзін знакавы аб'ект мінулага года, выкананы спецыялістамі «Мінскаўтадар-Цэнтра», — капітальны рамонт дарогі Р-40 Бараўляны — Лагойск. Гэты шлях меў патрэбу ў мадэрнізацыі і добраўпарадкаванні, бо хоць пасёлак Бараўляны і лямпачка Мінскім раёнам, насамрэч ён разоросся настолькі, што стаў сапраўдным сталічным мікрарэянам. Мадэрнізацыя дарогі таксама палепшыла яе праяздальнасць: па трасе Р-40 ішоў і вялікі аўтапатоўк на абласную бальніцу, і транзітны — з выездам на дарогу М-3.

Выконвалася чатыры чаргі работ на адлегласці ад нуляво-

га да 6,5 кіламетра. На першым (0,494-5,164 кіламетра) і трэцім (5,164-5,936 кіламетра) — у раёне п. Лясны) участках дарогі пашырылі з дзвюх да чатырох палос. У некаторых месцах прыйшлося ствараць штучныя насыпы, каб падняць трасу. На працягу ўсёй чаргі, дзе з аднаго боку, а дзе і з абодвух, зроблены веласіпедныя дарожкі з разметкай. Усталявана сучаснае асвятленне, якое раней было толькі месцамі.

На дарозе стала больш святлафорў, якія замянілі «ляжачыя паліцэйскіх», у выніку стала зручней і аўтамабілістам, і пешаходам. Усталявалі больш дарожных знакаў, зрабілі зручныя пасадачныя пляцоўкі з павільнамі, як у горадзе.

Другую чаргу рэканструкцыі — участак на ўездзе непасрэдна ў Бараўляны — выконвалі па патрабаваннях бягучага рамонтна са зменай пакрыцця і усталяваннем дарожных знакаў, без пашырэння дарогі.

Чацвёртая чарга работ на Р-40 хутчэй нагадае стварэнне асобнага аб'екта — левапаваротнага з'езда па напрамку Бараўляны — Мінск транспартнай развязкі на 16,2 км дарогі М-3. Гэта рабілася дзеля таго, каб, выехаўшы з Бараўляны, было зручней павярнуць на Мінск.

Левапаваротны з'езд з дарогі Р-40 на дарогу М-3.

ДАРОЖНЫ ПАТРУЛЬ

Па стане дарог мяркуюць аб эканамічным дабрабыце краіны. Міжнародныя і рэспубліканскія трасы, якія перасякаюць Магілёўскую вобласць, знаходзяцца на абслугоўванні «Магілёўаўтадара». Магістралі М-4, М-5, Магілёў — Чэрыкаў — Касцюковічы, Крычаў — Бабруйск — Івацэвічы, Магілёў — Бабруйск, Віцебск — Гомель — праехацца па гэтых дарогах адно задавальненне. Паверхня роўная, трава на абчынах пастрыжана, хмызняк выразаны, дрэвы, як на парадзе, — пад лінейку. Прыгожа! Гэта ўсё справа рук работнікаў «Магілёўаўтадара» і яго структурных падраздзяленняў — Дарожна-эксплуатацыйнай часткай (ДЭУ). Іх, дарэчы, у прадпрыемства 9.

Генеральны дырэктар Анатоль ЛАПАЦІН.

ДАРОГ ПА НАВУЦЫ

Галоўныя функцыі прадпрыемства: будаваць дарогі і займацца іх утрыманнем. Гэта значыць своечасова рабіць рамонт, латаць дзіркі, наводзіць марфет на прыдарожных палосах, адным словам рабіць усё, каб аўтамабілісту было камфортна і бяспечна.

І тут дарожнікі ідуць поруч з навукай. Сёлета, акрамя традыцыйнай тэхналогіі гарачай укладкі асфальтабетону, прадпрыемства авасіола новую — Слары Сіл. Па-навуковаму — гэта аднаўленне эксплуатацыйных характарыстык пакрыцця дарог з ужываннем літай мінеральна-эмульсійнай сумесі. Тэхналогія распрацавана БелдарНДІ. Пачынальнікі ў яе прымяненні сталі брасцкія калегі, а магілёўчане другімі падхапілі эстафету.

— Перавагі гэтай тэхналогіі відавочныя, — кажа намеснік генеральнага дырэктара РУП «Магілёўаўтадар» Сяргей ТЫЛЕЦ. — Вышэйшая шурпатасць дарожнай паверхні, што павышае бяспечнасць руху. Лепш вылучаецца разметка, што таксама служыць для папярэджання аварыяў. А галоўнае — апэратыўнасць пры нанясенні гэтага пакрыцця. Каб паднавіць асфальтавую паверхню, дастаткова на гадзіну перакрыць рух на паласе. Плюс — эканомія, бо гэты матэрыял не трэба разгравяць. Ды і экалогія не нясе страты.

Зімой падтрымліваць дарогі ў рабочым стане дапамагаюць сумесі уласнай вытворчасці — САМС (сумесь аргана-мінеральна-складзіруемая). З яе дапамогай ажыццяўляецца ямычны рамонт. Сумесь у параўнанні з літым асфальтабетонам больш трываля, і яе не трэба выдаляць летам, каб пакласці новую.

Дарэчы, пляцоўка, дзе робяцца для ўсёй вобласці САМС і пасты Слары Сіл, знаходзіцца на базе Блыніцкага ДЭУ №74. Для рамонтных дарожных

крыццяў па тэхналогіі Слары Сіл «Магілёўаўтадар» набыў 2 машыны MAZ-MAN з устаўкамі MACROPAVER.

ЛЕПШАЯ ДАРОГА, МЕНШ АВАРЫЙ

Сучасныя тэхналогіі і высокае майстэрства дапамагаюць прадпрыемству апэратыўна рабіць сваю справу. Пры рэканструкцыі галоўнага сёлетняга аб'екта, участка трасы М-5/Е271 (Бабруйск — Жлобін), прымянялася арміраваная геасетка, выкарыстоўвалася гумава-бітумная звязвальная айчынная вытворчасці. Штодзённая на аб'екце працавала каля 1200 рабочых і 900 адзінак тэхнікі. Усё гэта дало магчымасць тэравесці рэканструкцыю хуткай аўтамагістралі ад Мінска да Гомеля на 2 месяцы раней запланаванага тэрміну. На здачы аб'екта прысутнічалі намеснік прэм'ер-міністра Беларусі Уладзімір Сямашка, міністр транспарту і камунікацый Анатоль Сівак, старшыня

Магілёўскага аблвыканкама Уладзімір Даманеўскі, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Кітая ў Беларусі Цуй Цымін. Была адзначана высокая якасць работ і апэратыўнасць.

Не менш адказна прадпрыемства падыходзіць да падрыхтоўкі дарог да значных мерапрыемстваў абласнога, рэспубліканскага і міжнароднага маштабу. Пакрыццё, разметка, кусты, трава — траса на вачах пераўтвараецца ў паркавую зону. Падчас правядзення пасяджэння Саўміна Саюзнай дзяржавы ў Магілёве з удзелам прэм'ер-міністраў Беларусі і Расіі Андрэя Кабякова і Дзмітрыя Мядзведзева, расійскі прэм'ер зрабіў шычыры камплімент беларускім дарогам. Сёлета колькасць дарожна-

Дарожныя рабочыя ДЭУ-74 падрыхтоўваюць водаадвод на мосце.

ВІЗІТОўКА ПРАДПРЫЕМСТВА

На балансе «Магілёўаўтадара» 2485 кіламетраў рэспубліканскіх дарог, 330 мастоў і пуцэправодоў працягласцю звыш 16 тысяч пагонных метраў. У рэгіёна вобласці рэйітуюць 9 філіялаў, 35 лінейна-дарожных дыстанцый. Агульная колькасць работнікаў «Магілёўаўтадара» — 830 чалавек.

транспартных здарэнняў на дарогах Магілёўскай вобласці паменшылася ў параўнанні з мінулым годам на 35%.

Межаў дасканаласці няма, па гэта сведчыць і той факт, што цяпер у Бялыніцкім раёне авасіоўваюць новыя для прадпрыемства від работ — будаўніцтва маналітнага тратуара. Начальнік ДЭУ №74 Андрэй Колацаў кажа, што прафесія авасіоўвае трымаць марку і браць на ўзбраенне усё новае і перадавае. «Гэта як у спорце, — усміхаецца ён. — Дасягнуў планкі, пастаў яе яшчэ вышэй».

Найбольш прыярытэтай тут лічыцца праграма па рэканструкцыі мастоў. Летась работнікамі ДЭУ №77 была авасіоена новая тэхналогія рамонтна-дэфармацыйнай швоў з прымяненнем гума-металічных кампенсатараў. Тэхналогія складаная, такія работы можна праводзіць абмежавана-калькі спецыялізаваных падрадкаў.

Хутка на балансе «Магілёўаўтадара» з'явіцца яшчэ адна водная пераправа. Сёлета ў Слаўгарадскім раёне пачаліся работы па будаўніцтве моста цераз раку Сож. Ён заменіць пантонны мост, які ўзімку дэмантуецца, і зробіць рух паміж населенымі пунктамі раёна бесперапынным. Акрамя гэтага, ён звяжа два раённыя цэнтры — Краснаполле і Слаўгарад і дасць магчымасць скараціць дарогі з Магілёва цераз Слаўгарад да Краснаполля.

ПРАДУКЦЫЙНАСЦЬ І РЭНТАБЕЛЬНАСЦЬ

Інвестыцыі, прадукцыйнасць і рэнтабельнасць — тры галоўныя «кіты» паспяховай эканомікі. Супрацоўнікамі «Магілёўаўтадара»

ёсць чым ганарыцца. Усе заданні Мінтранса і паказчыкі сацыяльна-эканамічнага развіцця па выніках 9 месяцаў выкананы і нават перавыкананы.

— Распрацаваны план мерапрыемстваў, якія забяспечылі выкананне і перавыкананне гэтых паказчыкаў, — удакладняе намеснік генеральнага дырэктара Ірына НОВІКАВА. — Пры плане мінус 4,5% па энергазберажэнні мы дасягнулі планкі мінус 5,5%. Выкананы паказчыкі па зніжэнні ўзроўню затрат. Рэнтабельнасць складала 9,5% пры плане 2,1. У будаўніцтва дарог інвеставана 16 021,8 дэмінаванага рубля за кошт крэдытаў і ўласных сродкаў. Пры плане 15 850 рублёў.

«Магілёўаўтадар» апошнія 4 гады займае лідзіруючы пазіцыі ў краіне

Намеснік генеральнага дырэктара Ірына НОВІКАВА і Сяргей ТЫЛЕЦ абмяркоўваюць пачатак работ на аб'екце Р 140 Слаўгарад — Краснаполле.

Інжынер-дыспетчар Анатоль НОВІКАЎ у рэальным часе адсочвае стан ключавых дарог М-4 і М-5.

па ўсіх кірунках. Пры гэтым аказвае спонсарскую падтрымку сацыяльным аб'ектам, дапамагае спартыўным камандам, актыўна ўдзельнічае ў спорце. Зручны і насычаны інфармацыйны сайт (<http://mogilevautodor.by>) дазваляе падрабязна азнаёміцца з дзейнасцю прадпрыемства і яго структурных падраздзяленняў, а таксама паставіць адзнаку іх працы. Па прадпрыемстве ганарыцца сваімі кадрамі, бо гэта сапраўдныя прафесіяналы. Трыццаць сем работнікаў узнагароджаны знамкамі «Ганаровы дарожнік», яшчэ два маюць званне «Ганаровы транспартнік». Традыцыі і веды перадаюцца з пакалення ў пакаленне. Бо ў штаце хапае дынастыі, якія працуюць тут дзесяцігоддзямі. Значнальнай падзеяй для прадпрыемства стала і правядзенне сёлета

На дарожнае палатно наносіць спецыяльнае ахоўнае пакрыццё Слары Сіл.

Электронны ўрад

Дыялог улады і грамадзян пераходзіць у анлайн

Да канца гэтага года для фізасоб у байдзе з'явіцца комплекс «адно акно»

У эпоху інфармацыйных тэхналогій пытанні, на вырашэнне якіх марнавалася шмат часу, знаходзяць адказ у адзін клік. Гэта рэзка памяншае колькасць бюракратычных аперацый пры зносінах на афіцыйным узроўні. Таму з'яўленне электроннага ўрада — не даніна модзе XXI стагоддзя, а лагічнае і неабходнае пашырэнне магчымасцяў дзяржавы. Сёння гэта сапраўды самы эфектыўны спосаб пацуць усіх грамадзян краіны і дапамагчы ім з вырашэннем іх праблем. Дзякуючы Нацыянальнаму центру электронных паслуг (НЦЭП) з года ў год гэта становіцца ўсё больш рэальна. Пра тое, чым сёння займаецца НЦЭП, для газеты «Звязда» расказала начальнік упраўлення электроннай камерцы Наталля КОЧЫНА.

— На якім этапе знаходзіцца стварэнне электроннага ўрада?

— Задача па стварэнні электроннага ўрада ў Беларусі пастаўлена досыць даўно. Завершана некалькі праграм інфарматызацыі па аўтаматызацыі абмену інфармацыяй паміж дзяржорганами. Створана і паспяхова функцыянуе інфраструктурная платформа е-урода. Важнай задачай сёння з'яўляецца стварэнне якасных, зручных і карысных сэрвісаў для ўсіх жыхароў краіны: перавад адміністрацыйных працэдур у электронны выгляд, магчымасць атрымання электронных паслуг на адзінай платформе, спрыянне работ дзяржаўных органаў з грамадзянамі. Нацыянальны цэнтр электронных паслуг працуе над тым, каб дзяржава і грамадзяне маглі пацуць адзін аднаго.

— Вядома, што пры стварэнні электроннага ўрада ў краіне нямаюць увагі ўдзяляюцца супрацоўніцтва з карэйскімі калегамі. Які вопыт атрымалася ў іх пераняць?

— Карэйская мадэль пабудовы электроннага ўрада сёння з'яўляецца адной з самых паспяхоўных і інавацыйных у свеце. Сёлета 9 верасня ў Мінску паміж Міністэрствам сувязі і інфарматызацыі Беларусі і Нацыянальным агенствам развіцця інфармацыйнага грамадства Карэі заключана пагадненне аб супрацоўніцтве па заснаванні і забеспячэнні функцыянавання Цэнтра супрацоўніцтва ў галіне інфармацыйных тэхналогій. Пагадненне заключана на перыяд з 2017 па 2019 год. Гэта павінна значна паскорыць працы па стварэнні інфармацыйнага грамадства ў нашай краіне. Аднак, нягледзячы на ўсе плюсы карэйскай мадэлі, мы прымаем таксама стаячы вопыт іншых краін, напрыклад, мадэль Станіі павучальна ў частцы прымянення сродкаў ідэнтыфікацыі і электроннага лічбавага подпісу.

— Наколькі бяспечная перадача дакументаў паміж дзяржструктурамі?

— Усе дакументы адпраўляюцца па абароненым каналах. Мы забяспечваем не простае злучэнне праз інтэрнет, а закрытыя каналы, аб'яднаныя ў адзіную абароненую сетку. Спецыялісты НЦЭП усведамляюць, што любую сетку можна ўзламаць. Таму на сістэме міжведамаснага дакументаабароту не адпраўляюцца дакументы, якія прызначаны для службовага выкарыстання і змяшчаюць дзяржаўныя сакрэты.

— Як цэнтр ужо сёння спрыяе дыялогу паміж фізічнымі, юрыдычнымі асобамі і дзяржаўнымі органамі?

— Нашы паслугі ў большай частцы накіраваны на спрашчэнне работ дзяржаўных органаў і юрыдычных асоб. Напрыклад, электронны дакументаабарот звычайны грамадзянін пакуль выкарыстоўваць не будзе, у той час як для юрыдычных асоб, індывідуальных прадпрымальнікаў гэта звычайная практыка, калі на працягу дня ў дзяржорганы адпраўляецца любая карэспандэнцыя: заплыты, камерцыйныя прапановы, дагаворы — у электронным выглядзе.

Што тычыцца фізічных асоб, мы працягваем работу над комплексам «адно акно». Гэты праграмы комплекс накіраваны на аўтаматызацыю працэсаў пры ажыццяўленні адміністрацыйных працэдур. Дзякуючы комплексу «адно акно» ў фізічных асоб да канца года з'явіцца магчымасць атрымліваць адміністрацыйныя працэдур у электронным выглядзе праз Адзіны партал электронных паслуг, размешчаны ў інтэрнэце па адрасе portal.gov.by. Цяпер у электронны выгляд пераводзіцца больш за 200 найбольш значных адміністрацыйных працэдур, напрыклад, Дзяржаўны пагранічны камітэт спросіць парадка выдачы пропуску на ўезд, часовае знаходжанне і перамяшчэнне ў памежнай зоне замежным грамадзянам, у прымежнай паласе грамадзянам Беларусі і замежным вандрунікам. Акрамя таго, з'явіцца магчымасць атрымаць аднаразова пропуск на права пазачарговага ўезду на тэрыторыю аўтадарожных пунктаў пропуску праз дзяржаўную мяжу краіны. А Дзяржаўны мытны камітэт, дзякуючы «аднаму акну» спросіць парадка прадастаўлення мытнай статыстыкі знешняга гандлю, вяртанне выкананых авансавых плацяжоў.

Гэта далёка не ўсё пералік адміністрацыйных працэдур, якія з'явіцца досыць хутка. Таксама будзе ажыццяўляцца і электроннае ўзаемадзеянне грамадзян з Міністэрствам па падатках і зборах і Міністэрствам унутраных спраў. З укараненнем комплексу спросіцца жыццё для грамадзян і гэтай краіны. І яшчэ адзін важны інструмент, які НЦЭП можа прапанаваць для выкарыстання фізічнымі і юрыдычнымі асобамі, — ключ электроннага лічбавага подпісу. Цяпер электронны подпіс прызначаны не толькі для аўтэнтыфікацыі пры падпісанні дакументаў, але і для падачы падатковай дэкларацыі, статыстычнай

справаздачнасці, падпісання электронных рахункаў. Грамадзяне неўзабаве змогуць карыстацца электронным лічбавым подпісам для атрымання электронных паслуг і адміністрацыйных працэдур праз Адзіны партал электронных паслуг. Такім чынам, Нацыянальны цэнтр электронных паслуг спрыяе пераходу да больш зручных і простых зносінаў дзяржавы і грамадзян.

— Што змянілася ў сувязі з дзейнасцю цэнтра ў краіне за 4 гады з пачатку яго існавання і да чаго прыйшлі сёння?

— З 2012 года цэнтр з'яўляецца апэратарам міжведамасных інфармацыйных сістэм. Асноўным яго задачамі ў той момант былі падтрыманне інфраструктуры электроннага ўрада і забеспячэнне работ усіх сістэм. Гаворка ідзе пра агульнадзяржаўную аўтаматызаваную інфармацыйную сістэму, сістэму міжведамаснага ўзаемадзеяння дзяржаўных органаў і шэраг іншых. Аднак сёння колькасць сістэм, апэратарам якіх з'яўляецца цэнтр, павялічылася. НЦЭП выступае таксама апэратарам інтэграцыйнага шлюза нацыянальнага сегмента ў рамках ЕАЭС, апэратарам даверанага трэцяга боку і дапамагае забяспечваць міждзяржаўнае электроннае ўзаемадзеянне.

— Якія паслугі НЦЭП дзяржорганы выкарыстоўваюць часцей за ўсё?

— Найбольш шырока выкарыстоўваюцца зарэзаваныя электроннага міжведамаснага дакументаабароту. У краіне стаіць задача перайсці ад абмену дакументамі на папяральных носьбітах да электроннага дакументаабароту. Актыўна гэты працэс пачаўся пасля падпісання Указа Прэзідэнта №157 у 2013 годзе. У адпаведнасці з ім усе дзяржорганы і дзяржарганізацыі абавязаны да 1 студзеня 2017 года забяспечыць устаноўку ў сваіх ведамствах такіх сістэм. А НЦЭП аб'яднае іх у адзінае «своіца». Работа ў нашай сістэме скарачае час на падрыхтоўку і адпраўку дакументаў, акрамя таго, выключаецца магчымасць іх страты. Працэнт арганізацый, якія падключыліся да сістэмы за 4 гады, геаметрычна павялічыўся. У 2012 годзе гэтай лічба была менш за 100 арганізацый, а сёння ўжо 3000 абанентаў. Пераліска паміж дзяржаўнымі органамі цяпер вядзецца толькі ў электронным выглядзе. Аднак, у адпаведнасці з Указам, да сістэмы павінны падключыцца больш за 17 тысяч абанентаў. Да завяршэння тэрміну выканання дакумента застэацца 3 месяцы, а падключана ўсяго 16%. Перад намі яшчэ вклікі пастаў работы. Мабыць, не ўсё яшчэ да канца разумоўце выгаду ад гэтага працэсу. Мы разлічваем на тое, што калі падключыцца ўсе абавязаныя, то эфект аўтаматызацыі ўзаемадзеяння будзе каласальным.

Ілья КРЫЖЭВІЧ. kryzhevich@zviazda.by

Адміністрацыя і прафкам Дарожна-будаўнічага трэста №3 (г. Магілёў)

віншуе ўсіх сваіх работнікаў і калег з прафесійным святкам — Днём аўтамабіліста і дарожніка

Мы займаемся вельмі адказнай і патрэбнай работай. Яна патрабуе ад нас вялікай увагі, адказнасці, спецыяльных ведаў. Ад якасці нашай работы залежыць імідж Магілёўскай вобласці і краіны на міжнароднай прасторы. Бо менавіта мы з'яўляемся транзітнай дзяржавай на шляху з Еўропы ў Расію і іншыя краіны. Дзякуючы ўсім за адданасць і вернасць прафесіі. Асобая ўдзячнасць ветэранам, якія з'яўляюцца нашым залатым фондам. Яны перадаюць свой досвед і веды моладзі, служаць для іх прыкладам.

Напярэдадні прафесійнага свята прынята падводзіць вынікі, каб прааналізаваць, што адметнага было зроблена, у чым варта быць больш настойлівым і ўпартым, — кажа генеральны дырэктар ААТ «Дарожна-будаўнічы трэст №3» Рыгор ЦІМАФЕЕУ. — Хоцацца, каб было менш нагодаў для расчаравананняў. Каб усе пастаўленыя перад сабой мэты мы здзейснілі, і праца прыносіла задавальненне. Моцнага вам здароўя, невывяржанага аптымізму, поспехаў ва ўсіх справах!

УНП 700049607

СА СВЯТАМ, КАЛЕГІ!

Плэну, натхнення, моцнага здароўя вам і вашым блізкім!

2016-ты — першы год новай пяцігодкі, ён закладвае аснову для развіцця транспартнага комплексу да 2020-га, калі неабходна забяспечыць даступнасць якасных перавозак грузаў і пасажыраў, мадэрнізаваць транспартную інфраструктуру, развіць транспартна-лагістычную дзейнасць, павысіць эфектыўнасць функцыянавання сістэмы пры ўмове павышэння ўзроўню бяспекі. Работа кожнай арганізацыі павінна ўносіць важны ўклад у выкананне дзяржаўных і галіновых праграм, забеспячэнне якасных прагнозу сацыяльна-эканамічнага развіцця галіны.

Нам усім варта пажадаць павелічэння экспарту паслуг, апераджальнага тэмпу росту вытворчасці працы над ростам зароботнай платы, дасягнення эканоміі і эфектыўнага выкарыстання рэсурсаў, узмацнення патрабаванняў да тэхналагічнай, выканаўчай і працоўнай дысцыпліны. Давайце разам імкнемся дасягнуць пастаўленых мэт і акрэсленых задач. Няхай для гэтага нам хапае сіл і веры ў тое, што ўсё атрымаецца на высокім узроўні!

Адміністрацыя і прафкам РУП «Віцебскаўтадар».

УНП 300582165

МОЦНЫ ТЫЛ ГАРАНТУЕ ЎПЭЎНЕНАСЦЬ

14 сем'яў — фіналістаў рэспубліканскай акцыі Міністэрства ўнутраных спраў «Сям'я! Служым разам!» — ушанавалі ў Гомелі

Згуртаваць службоўцаў і прадэманстраваць, што служба ў міліцыі не перашкода сямейнаму ішчасцю, — такія мэты ставілі арганізатары акцыі, якая прайшла ў дзевяты раз. Спачатку ва ўсіх падраздзяленнях МУС у абласцях выbralі самых дастойных. На гэтым этапе ў аглядах конкурсу прынялі ўдзел больш за 300 сем'яў. Потым, пры правядзенні рэспубліканскага этапу, самых лепшых адзначылі каштоўнымі падарункамі і кветкамі.

— Служыць разам — гэта не абавязкова насіць пагоны, — адзначае намеснік міністра ўнутраных спраў Аляксандр КОБРУСЕУ. — Гэта азначае яшчэ і дзяліць усе радасці і нягоды, падтрымліваць адзін аднаго ў цяжкай хвіліну, ганарыцца сваёй сям'ёй і абранай прафесіяй. Моцны тыл значыць для нас вельмі многа.

Перад пачаткам мерапрыемства можна было пазнаёміцца з разгорнутай выставай службовай тэхнікі, элементаў убораў і рыштункам супрацоўнікаў

— Служыць разам — гэта не абавязкова насіць пагоны, — адзначае намеснік міністра ўнутраных спраў Аляксандр КОБРУСЕУ. — Гэта азначае яшчэ і дзяліць усе радасці і нягоды, падтрымліваць адзін аднаго ў цяжкай хвіліну, ганарыцца сваёй сям'ёй і абранай прафесіяй. Моцны тыл значыць для нас вельмі многа.

Перад пачаткам мерапрыемства можна было пазнаёміцца з разгорнутай выставай службовай тэхнікі, элементаў убораў і рыштункам супрацоўнікаў

Ірына АСТАШКЕВІЧ. iost@zviazda.by

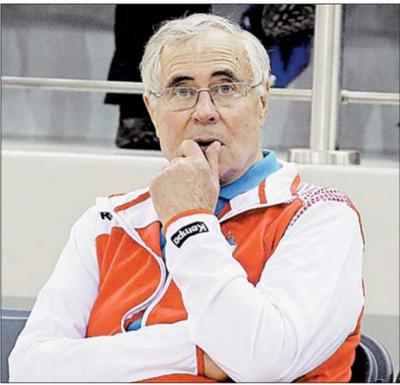

■ Легенды спорту

СІСТЭМА МІРАНОВІЧА,

або Як пры ім Мінск стаў гандбольнай сталіцай свету

Часта менавіта з гэтым імем асацыюецца беларускі гандбол. Спартак Мірановіч называюць геніем, адным з найлепшых трэнераў свету, настаўнікам ад бога. Ён прывёў зборную СССР, а потым і СНД да залатых алімпійскіх медалёў, разам з мінскім СКА выйграў усе самыя прэстыжныя клубныя тытулы і не пакінуў родную каманду ў гады, калі яе спартыўная моц была ўжо страчаная. Сярод выхаванцаў Мірановіча не толькі таленавітыя гульцы, але і добрыя трэнеры. Справа ўсяго свайго жыцця Спартак Пятровіч працягвае і сёння — у свае 78.

КУРС НА ПЕРАМОГІ

Ён нарадзіўся на далёкім Урале — у Магнітогорску, дзе да вайны жылі яго бацькі. А пасля Вялікай Айчыннай сям'я, у якой, акрамя Спартака, было яшчэ трое дзяцей, пераехала ў Данецкую вобласць, сяло Голыньку.

— Імя мне дала мама, напэўна, прачытаўшы кнігу Рафаэла Джаваньелі, вырашыла назваць у гонар старажытнарымскага гладыятара і галоўнага героя твора. Колькі яно мне прынесла проблем... У дзяцінстве ў школе было так сорамна, я нават прасіў часам, каб называлі мяне Сяргеем, вельмі некампартна адчуваў сябе. Але — прывык, — усміхаецца Спартак Пятровіч.

Успаміны з глыбокага дзяцінства звычайна ва ўсіх вельмі цямняны, але падзеі, у якіх даяўляю расці Мірановічу (а гэта ваенныя і пасляваенныя гады) не маглі знікнуць з галавы назаўжды.

— Немагчыма забыць і жудасны голад сорак шостага — сорак сёмага гадоў, да таго ж ва Украіне, куды мы пераехалі, першы час нашай сям'і даводзілася жыць у зямлянцы, — успамінае Спартак Пятровіч.

Пазней у Данецку Мірановіч паступіў у тэхнікум, дзе і пачаў займацца гандболам. Сярод спартыўных захапленняў былі і іншыя віды: лёгкая атлетыка, акрабятка, хакей з мячом, баскетбол, плаванне.

— Спорт у тых часы быў добрым спосабам выбіцца ў людзі, атрымаць дазвол на выезд на спарборніцы за мяжу, там стаўленне да яго было зусім іншае. Калі пачынаў выступаць у чэмпіянаце Украіны, выйшаў ужо на нармальны ўзровень, — расказвае настаўнік.

У пачатку 60-х на яго біяграфічнай карце з'явілася Беларусь. Ён скончыў Гомельскі педагагічны інстытут, гуляў за мінскі «Буравеснік» і «Палітэхнік». А ў вольны ад гандбола час разгружаў вагоны, каб зарабіць хоць якія грошы.

— Гэта цяпер хлопцы прыходзяць у каманду, закідаюць мячы і атрымліваюць за гэта добрую матэрыяльную ўзнагароду, а нам даводзілася шукаць дадатковы заробак, — успамінае не самым лепшым свае гады Мірановіч.

ЭПОХА СКА

Спраўдана слава і самая высокая спартыўная перамога прыйшлі да яго ў ролі трэнера, а не спартсмена.

— Я заканчваў гуляць у трыццаць гадоў, але ўжо з дваццаці пачаў трэніраваць, рыхтаваўся да іншага жыцця, — кажа мэтр сваёй справы.

Ён пачаў трэнерскую работу ў 1966-м, працаваў з дзецьмі (зборная каманда школьнікаў БССР), потым з юніёрамі (зборная юніёраў СССР). Яго выхаванцы чатыры разы становіліся пераможцамі чэмпіянату свету сярод аднагодкаў.

— Пачынаў працаваць з дзесяцігадовымі хлопцамі. Трэніраваны працэс для мяне — самае галоўнае і цікавае. Вядома, працаваць з дзецьмі і прафесіяналамі — гэта розныя рэчы, але для мяне самае важнае — гэта вынік, таму цікава было сачыць за іх ростам. Перажываў за кожнага, бо хацеў, каб яго магі больш гульцоў дасягнулі высокага ўзроўню.

Праз дзесяць гадоў Спартак Пятровіч ужо ўзначаліў прафесійную гандбольную каманду «СКА-Мінск». Не скажаць, што армейскі тады

былі на вышыні, яны ледзь захавалі месца ў элітным дывізіёне чэмпіянату СССР. З прыходам Мірановіча СКА ўзяў новы курс. Першы поспех прыйшоў у сезоне 1980 года — армейцы фінішавалі ў чэмпіянаце на рэкордным для сябе на той момант чввёртым месцы, а таксама заваявалі Кубак СССР. Наступны год завяршыўся яшчэ лепш — мінчане сенсацыйна сталі чэмпіёнамі Саюза. У 1983-м СКА парадаваў паспяховым выступленнем ужо і на міжнароднай арэне, заваяваўшы Кубак уладальнікаў кубкаў. Як аказалася, гэта была толькі першая вялікая перамога, а трыумфальны перыяд армейскага клуба расцягнуўся на цэлае дзесяцігоддзе.

Пад кіраўніцтвам Спартака Мірановіча клуб тройчы становіўся ўладальнікам Кубка еўрапейскіх чэмпіёнаў і двойчы выйграваў Кубак уладальнікаў кубкаў, Пятровіч, так з любоўю называюць яго вучні, выхаваў цэлую плеяду «зорак» і разам з імі становіўся ўсё больш кваліфікаваным і аўтарытэтным настаўнікам. На трэнероўках Мірановіча панавала строгая дысцыпліна і неймаверныя напружкі, якія вытрымлівалі далёка не ўсе. Але, напэўна, як інтэлігент ад нараджэння ён ніколі не дазваляў сабе крычаць або абражаць спартсменаў, як гэта здаралася ў некаторых яго калег.

— Мяне часта і шмат за гэта крытыкавалі, можна сказаць, нават пасмеіваліся, маўляў, у Мірановіча самая моцная абразы — «несумленны». А я думаю і заўсёды так лічыў, што галоўнае — гэта свядома стаўіцца да сваёй справы. Калі я змог спакойна чалавека пераканаць, што ён можа дасягнуць высокага

выніку, значыць, ён — будзе, — дзеляцца сакрэтаў Спартак Пятровіч.

Усяго за сваю трэнерскую дзейнасць Мірановіч выхаваў 8 алімпійскіх чэмпіёнаў і каля 80 чэмпіёнаў свету.

Пачатак 90-х стаў для паспяховага СКА часам заняпаду, агульны крызіс не абышоў армейцаў. У 1992-м яны апошні раз дамагліся гучнага поспеху на міжнароднай арэне і надароў адышлі ў цень, але Мірановіч і ў цяжкае часы застаўся ля руля мінчан.

— Калі б спад быў толькі гандбольным, то перажыць гэта было б, напэўна, цяжэй. У перыяд развалу СССР разваліўся ўвесь спорт. Былі прапановы з'ехаць за мяжу, але я застаўся, таму што ланівы. Многія тады з'ехалі, а для мяне гэта было горш за турму. Мне трэба хацелася заімацца сваёй справай і атрымліваць задавальненне ад працы, ад выніку, а не ад таго, колькі мне заплацяць, — кажа Спартак Пятровіч.

УСЁ ПАЧЫНАЕЦЦА СПАЧАТКУ

Паралельна з работай у СКА Мірановіч узначаліў зборную СССР і праз два гады павёз яна на Гульні-88 у Сеул. У гэтым складзе былі легендарныя гульцы — Каршакевіч, Шаравараў, Шаўцоў, Свірдзенька, Тучкін. Тады зборная Саюза ўзяла «золата» Алімпіяды. Дарэчы, менавіта Аляксандра Тучкіна Спартак Пятровіч называе самым таленавітым гульцом Беларусі за ўсе яе часы. На наступныя Гульні ў Барселону знакаміты трэнер павёз ужо зборную СНД і там прывёў сваіх падпалечных да чарговай перамогі. Пад кіраўніцтвам Мірановіча каманда таксама была сярэбраным

прызёрам чэмпіянатаў свету і Суперкубкаў, пераможцай Гульняў добрай волі.

— Самыя яркія перамогі ў маім жыцці — гэта, вядома, дзве Алімпіяды і Кубак чэмпіёнаў са СКА, гэта найвышэйшы парог у гандболе. Самую запамінальную вылучыць не магу, бо ў трэнера і спартсмена перамога па вялікім рахунку бывае адзін раз, і адзін раз яна перажываецца, памятаеш яе да наступных спарборніцтваў, а потым трэба перамагаць далей, каб мацаваць імідж, сваё ўменне, вынік. Вядома, калі трэнер або спартсмен «стрэліў» дзесьці аднаразова, то потым памятаеш гэта ўсё жыццё, а калі кар'ера доўгая, то пасля кожнай перамогі ўсё пачынаецца спачатку.

Спартак Пятровіч кажа, што няма такой вяршыні, якая не скарылася яму ў трэнерскай дзейнасці, але адзначае, што працаваць ніколі не было лёгка.

— Мянэцца не толькі час, але і спартсмены, як і нацыя, і сам гандбол. У мой час, напрыклад, была праблема высакарослых гандбалістаў, яны сустракаліся вельмі рэдка. Цяпер такіх шмат, гандбол стаў больш хуткі, больш разумны. Стаўленне саміх спартсменаў да справы таксама зусім іншае. Заўсёды працаваць было вельмі цяжка і сёння яшчэ цяжэй, таму што ў гульцоў зусім іншыя патрабаванні. Яны не хочуць выконваць вялікія напружкі, трэба прыдумваць такія практыкаванні, каб спрыялі росту, але з меншымі намаганнямі. Раней у нас было шмат рывагоў для ўплыву. Парыўная і камсамольская арганізацыя, ваенныя званні, стайкі, цяпер гэтага няма.

Ну а што казаць пра тое, што ў кожнага з іх свой характар і да кожнага трэба зна-

Каманда «Палітэхнік». 60-я гады. Спартак МІРАНОВІЧ (краіні справа).

■ Экспрэс-навіны

Новы галоўны

Наталля Трафімава ўзначаліць жаночую нацыянальную зборную па баскетболе.

Нагадаем, Наталлі 37 гадоў, у складзе зборнай Беларусі яна выступала на чэмпіянатах Еўропы, свету і Алімпійскіх гульнях.

Змены ў «Зубраў»

Анатоль Курьцель прызначаны генеральным дырэктарам ХК «Дынама-Мінск». Раней ён займаў пасаду намесніка генеральнага дырэктара па бяспецы сталічнага клуба.

Старшыня Назіральнага савета Ігар ШУНЕВІЧ адзначыў велізарны жыццёвы і працоўны вопыт новага кіраўніка.

— Сітуацыю, пры якой больш за год хакейнай клуб працуе без генеральнага дырэктара, здаровай не назавеш. Члены Назіральнага савета не раз выказвалі занепакоенасць гэтым становішчам, прапаноўвалі розныя варыянты, які можна было б започаць вакансію. У выніку мы прыйшлі да атпымальнага, на мой погляд, рашэння — прызначыць на адказную пасаду чалавека, які валодае велізарным кіраўнічым і жыццёвым вопытам. Анатоль Курьцель прайшоў вялікі шлях у органах праваларадку ад камандзіра ўзвода да намесніка міністра ўнутраных спраў. Апошняя паўтара года ён займаў пасаду намесніка генеральнага дырэктара па бяспецы «Дынама-Мінск». За гэты час паспеў паглыбіцца ва ўсе кірункі дзейнасці клуба, вывучыць унутраныя адміністрацыйныя і камерцыйныя працэсы. У ходзе службовых камандзіровак Анатоль Курьцель наведваў больш за дзясятка арэн КХЛ, наладзіў сувязі з кіраўнікамі Лігі і іншых клубаў, — расказаў Ігар Шуневіч.

У прэс-службе клуба таксама адзначылі, што гэта прызначэнне не прадугледжвае рэвалюцыйных змяненняў у стратэгіі развіцця. «Дынама-Мінск» працягне рухацца ў выбраным напрамку, дамагаючыся высокіх спартыўных вынікаў і працягваючы заставацца базавым клубам нацыянальнай зборнай. Што тычыцца Паўла Леанідавіча Бурбы, які выконваў абавязкі генеральнага дырэктара, то ён працягне працаваць у клубе.

Адрэзала касу падчас матча

Расійская тэністка Святлана Кузняцова на выніковым турніры Жаночай тэніснай асацыяцыі ў Сінгапуры прамі падчас матча адрэзала сабе валасы. У перапынку пасля другога сэта яна папрасіла прынесці ёй нажніцы і хутка абстрыгла касу.

Пазней спартсменка патлумачыла, што валасы пастаянна траплялі ёй у вочы і перашкаджалі праводзіць удары справа. Выбар паміж прычоскай і перамогай не стаяла: Кузняцова, не раздумваючы, рассталася з доўгімі валасамі. І, як аказалася, нездарма: матч супраць прадстаўніцы Польшчы Агнешкі Радваньскай яна выйграла.

— Калі я ўжо пакідала корт, ледзь не заплакала, успомніўшы пра валасы. Пакуль не ведаю, пакіну іх так ці пайду зраблю нармальную стрыжку. Яшчэ не правярала, што там засталася ад іх, — сказала Кузняцова пасля матча.

Яе саперніца таксама адразавала на незвычайны эпизод. — Я гэтага нават не ведала. Добра, што яна нічога іншага сабе не адрэзала. А валасы для гульні не маюць значэння, — заявіла Агнешка Радваньска.

■ Няслабы пол

Карына ШЫПЦІЦКАЯ:

Чаму дзяўчаты выбіраюць самы мужчынскі від спорту, а потым з'язджаюць за мяжу

Бязлізева не гуляе ў хакей, у хакей гуляюць сапраўдныя мужчыны, а яшчэ ў хакей гуляюць прыгожыя і смелыя жанчынкі. Можна, хтосьці здзівіцца, але ж ганяць шайбу па лёдзе прадстаўніцы прыгожага полу пачалі ўжо даўно — у 1889 годзе, вядома ж, у Канадзе. Першымі дамамі, якія сур'ёзна ўзяліся за клошкі, былі жонка і дачкі знакамітага спадара Стэнлі (кубак яго імя сёння з'яўляецца галоўным прызам у самай прэстыжнай хакейнай лігі свету — НХЛ). Праўда, прафесійныя жаночыя каманды з'явіліся значна пазней, а першы міжнародны турнір адбыўся толькі ў 1987 годзе.

У гісторыі Беларусі была толькі адна жаночая каманда — «Пантэра», яна з'явілася ў 2010-м і адразу пачала заваяваць не толькі сэрцы бальшых і шчыкаў, але і тытулы. Двойчы выйграла адкрыты чэмпіят Латвіі, гуляла ў Еўрапейскім кубку чэмпіёнаў, перамагла ў аўстрыйскай Элітнай хакейнай лізе. Але доўга на спартыўным алімпіе не ўтрымалася з-за фінансавых праблем.

Карэспандэнт «Звязды» сустрэлася з «экс-пантэрай» — Карынай Шыпціцкай (дзяўчына была адной з самых перспектывіных у мінскай камандзе, а цяпер гуляе ў Турцыі), каб даведацца, ці шмат у нашай краіне аматарак самага мужчынскага віду спорту і дзе яны рэалізуюць сябе.

— Карына, як Вы трапілі ў хакей?

— Гэта атрымалася не выпадкова. Мой тата і стрыечны брат прафесійна займаліся гэтым відам спорту, таму з дзяцінства я была блізка знаёма з ім. Па-мойму, у 3 гады мне ўжо далі клошкы ў рукі, а ў 6 я пайшла трэніравацца ў школу хакейнага клуба «Юнацтва». Безумоўна, ні пра якую групу для дзяўчынак гаворкі ісці не маглі, таму трэніравалася з хлопчыкамі. Мые гэта не баянцэхла, адчувала сябе спрод іх выдатна. Праўда з першага ж дня сутыкнулася з неразумнем — як дзяўчына можа гуляць у хакей? З такім негатывым стаўленнем сутыкаюся і сёння, але не звяртаю на гэта ўвагі. Тады ў мяне былі вельмі доўгія валасы, хлопцы тузалі за іх, але вельмі хутка я дала ім зразумець, што са мной жарты дрэнныя, — проста пачала біцца.

— Гэта значыць, характар цалкам падыходзіць для мужчынскага спорту?

— Абсалютна!
— Зразумела, што тата, не маючы сына, быў не супраць таго, што дачка будзе гуляць, ну, а мама?

— Таксама не была супраць. Бацькі наогул ніколі не ставілі мяне ў рамкі. Не казалі, ты ж дзяўчынка, значыць, будзеш танцаваць ці абавязкова добра вучыцца. Я заўсёды магла сама рабіць выбар і з дзяцінства выразна ведала, што хакей — гэта маё. У школе мяне не любілі, таму што ўвесь час прапускала ўрок. Настаўнікі казалі, што калі не буду вучыцца, то прыйдзецца мяць падлогі, але я стаяла на сваім і ў 6, і ў 10, і ў 15 гадоў.

— У дзяцінстве разумелі, што ў нашай краіне ў Вас няма будучыні? Бо ў той час увогуле не было ніводнай жаночай каманды.

— Так. Я ведала, што ў Мінску, акрамя мяне, трэніравалася (у СДЗЮШАР) толькі адна дзяўчынка. І таму што жаночага хакея наогул не было, я хацела з'ехаць у Расію. Якраз, калі падшоў час адраджаць, у Мінску стварылі каманду «Пантэра». Патэлефанавалі маёй маме, казалі, што хацелі б запрасіць мяне. Я была шчаслівая, здарылася нешта неверагоднае. Ужо праз некалькі дзён бы-

ла на зборах. Беларусак там, вядома, можна было пералічыць па пальцах, я была самай маладой у калектыве, але, нягледзячы на гэта, адчувала сябе досыць камфортна. Гэта быў сапраўдны прафесійны клуб, дзе падпісалі кантракты, плацілі зарплату. Атрымліваецца, калі мае аднагодкі садзіліся глядзець мультыкі, я ўжо працавала.

— Напэўна, нязвычайна было гуляць з дзяўчатамі?

— Толькі спачатку. Заўсёды трэніравалася з хлопцамі, а тут дзяўчаты — зусім па-іншаму апраўнацца, паводзяць сябе па-іншаму, гуляюць не так. На пляцоўцы ў дзяцінстве заўсёды адчувала нейкую нэрвоўнасць. Так атрымлівалася, што я гуляла лепш за аднагодкаў хлапцую, адзін не мог абыграць, таму ішлі на мяне ўдвух, утroph. У гэтым сэнсе было цяжкавата. А што тычыцца адносін са межамі лёду, то ў дзяцінстве іх асабіле не адчувала, а ў 13 гадоў ужо прыйшла ў сур'ёзную жаночую каманду.

— Справы складаліся ў «Пантэры» нядрэна?

— Так. Першы сезон мы гулялі ў латышскай лізе. Першапачаткова не ведалі ўзроўню чэмпіянату, задача была заняць 3-4 месца, але калі прыехалі на першую гульню ў Эстонію, зразумелі, што ўсё там вельмі сумна. Першую сустрэчу выйгралі, здаецца, 15:0. Гэта быў пробны турнір, у якім мы перамаглі. У наступным сезоне гулялі ўжо і ў аўстрыйскай і латышскай лігах, удзельнічалі ў Еўракубку. Таксама нядрэнна там сябе паказалі. У нас была выдатная каманда, шмат вопытных, добрых гульцоў, сыгралі ўсе нядрэнна, шмат выйгралі.

У Еўропе ўсе казалі, што з кожным днём усё больш складана з намі гуляць. Але, на жаль, хутка нам усім казалі — «да пабачэння». Гэта стала лям ударам. Я вучылася на той момант у 11 класе, калі каманды не стала. Не ўяўляла, што рабіць, бо не хадзіла ў школу, ні чым не ўмела займацца — толькі хакей. Вельмі перажывала тады, у мяне была жудасная дэпрэсія.

— І тады з'явіўся варыянт з Турцыяй?

— У беларусак, якія гулялі ў «Пантэры» ёсць адна вялікая праблема — у любым іншым чэмпіянаце мы з'яўляемся легіянерамі. Зразумела, камандзе лепш узяць канадку, амерыканку, шведку, чым беларуску. З новым месцам работы паўстала складанасці. Ездзіла ў Расію на праглед у адзін клуб, але там не «зраслося», а праз паўгода запрасілі ў Турцыю. Наогул не думала, што там ёсць хакей,

але аказалася, што ёсць. На самым нізкім узроўні, праўда, але яны там усё развіваюць, ёсць жаночыя каманды і нават зборная Турцыі. Мясоцвята дзяўчаты ў асноўным аматары.

— Што стала з іншымі гульцамі «Пантэры»?

— Хтосьці наогул завязваў з хакеем, у многіх дзяўчат з каманды ўжо былі сем'і, дзеці. Хтосьці пераехаў у іншыя клубы. У турэцкім «Нармане» са мной гуляюць яшчэ дзве беларускі. Лідзія Малаўка, напрыклад, цяпер гуляе ў Расіі, яна ўзяла грамадзянства гэтай краіны, і я не бачу ў гэтым нічога дрэннага, бо ў нас гуляць няма дзе.

— У чым праблема жаночага хакея ў Беларусі?

— Пакуль яго развіццё нікому не трэба, таму, думаю, што ў бліжэйшы час нічога не зменіцца, хоць у свеце цяпер ён вельмі папулярны і беларускі, думаю, змагі б сябе праявіць выдатна.

— Хакей у Турцыі, на мой погляд, яшчэ больш зразатычны, чым у Беларусі. Бо там трохі іншая роля жанчынцы ў грамадстве.

— Вядома, нашы краіны адрозніваюцца, але як ні дзіўна, у іх больш дзяўчат, якія гуляюць у хакей. Многія там вернікі, таму нават гуляюць у хустках. Але наваколныя рэагуюць нармальна, адэкватнай, чым у Беларусі.

— Ці не баіліся з'язджаць у іншую краіну?

— Было вялікае хваляванне перад пераездам, калі рыхтавалі дакументы, паўстала многа праблем, я думала, можа, гэта не маё, раз столькі цяжкасці. Прытым якраз у той час у Турцыі была не вельмі стабільная сітуацыя — узніклі пагрозы тэрарызму. У Стамбуле ёсць такі раён — Султанахмет, там размешчаны мячэці, можна сказаць, культурна-гістарычная частка горада, куды звычайна з'язджаюць турысты. Мы таксама туды хадзілі гуляць, а на наступны дзень уключаем тэлевізар і бачым, што там адбыліся выбухі. Было неяк не па сабе.

— Жыццё ў Турцыі наогул падабаецца?

— У мінулым годзе мы гулялі ў Стамбуле. Гэта велізарны прыгожы горад, ёсць куды схадзіць, што

Беларускі дэсант у Турцыі: Ульяна ВОЙЦІК і Карына ШЫПЦІЦКАЯ.

ходзіць свой падыход. Як я гэта рабіў? Не магу растлумачыць словамі, інакш быў бы, мабыць, вельмі вялікім чалавекам, — расказвае Спартак Пятровіч.

ЁН НЕ СТАМІЎСА

Сёлета, калі на пасадзе галоўнага трэнера СКА Мірановіч правёў 40 гадоў, яго змяніў Ігар Папруга, а Спартак Пятровіч стаў трэнерам па навукова-метадычнай рабоце але гэта зусім не азначае, што мэтра цяпер можна ўбачыць у кабінце за кнігамі, ён у зале кожны дзень.

— Іншага выйсця няма: альбо працаваць, альбо не, — коротка адказвае настаўнік. — Я ведаю, што раблю карысную справу, галоўнае — гэта даваць хлопцаў гуляць у гандбол, хочацца ім дапамагчы дасягнуць добрага ўзроўню.

Ад прыроды сціплым Мірановічу не падабаецца, калі яго называюць геніем, здаецца, яму проста няма калі думаць пра такую глупесць. Ён жа і сам для сябе самы строгі крытык.

— А я і не ведаю, як можа быць па-іншаму. Не люблю, калі мяне пачынаюць хваліць. Я зусім ніякі не вялікі, можа быць, у мяне трохі больш інтуіцыі, вопыту, ведаў, магчымасцяў. Я ж карціны не маюю, каб геніем быць. І да фанатаў ці хворых мяне таксама адносіць не трэба. Я не заўсёды думаю пра гандбол — як і ва ўсіх, у мяне ёсць выхадны.

Дарэчы, іх Спартак Пятровіч праводзіць у асноўным за горадам.

— У канцы 80-х захацелася завесці сабаку, і неўзабаве пасля Алімпіяды ў Сеуле мой таварыш Валера Сідарэнка, які працаваў тады галоўным трэнерам ленінградскай «Нявы», прывёз з Піцера ічанюка. Я назваў аўчарку Дзальгай, сабакі з таго часу сталі для мяне роднай душой. З маёй дома яны не выводзіліся ўжо больш за 30 гадоў. Любоў у іх да мяне, відаць. Цяпер у нас Скай, па яго імені і ўзнік талісман мінскага СКА, — расказвае Мірановіч.

Дзве дачкі Спартака Пятровіча сёння ніяк не звязаныя са спортам. Старэйшая прадуце кардыёлагам і жыве ў Германіі, маладшая — у Мінску.

— Я б не хацеў, каб яны займаліся спортам. Трэба мець да гэтага талент, схільнасць, здароўе. Унукі ў Германіі гуляюць у футбол, у іх там усё дзеці займаюцца спортам. Дачка маладой займаецца тэнісам у нас у Мінску.

Завяршаючы размову, пытаюся ў Спартака Пятровіча, ці ёсць нейкія шкадаванні аб вялікай праведзенай рабоце.

— Не шкадую абсалютна, што звязав сваё жыццё са спортам, ніколі не ў 78 гадоў не было такога моманту. Калі б не выбраў гандбол, то ўсё роўна быў бы ў спорце — гэта дакладна.

Белгагпромбанк

Открытое акционерное общество «Белгагпромбанк» сообщает, что в соответствии с решением Наблюдательного совета ОАО «Белгагпромбанк», на основании предложения Правления ОАО «Белгагпромбанк» 03 ноября 2016 года проводится внеочередное общее собрание акционеров в заочной форме.

Место нахождения общества, место и время проведения собрания: 220036, г. Минск, проспект Жукова, 3, 15.00.

Повестка дня

- Об утверждении изменений и дополнений в Устав ОАО «Белгагпромбанк».

Список лиц, имеющих право на участие во внеочередном Общем собрании акционеров, составляется на основании реестра владельцев ценных бумаг по состоянию на 25 октября 2016 года.

С материалами по вопросам повестки дня лица, имеющие право на участие в Общем собрании акционеров, могут ознакомиться по месту нахождения Правления ОАО «Белгагпромбанк» (г. Минск, проспект Жукова, 3) с 26 октября по 01 ноября 2016 г. ежедневно, кроме выходных и праздничных дней, с 8.30 до 12.30.

Для получения бюллетеней для заочного голосования просим обращаться в ОАО «Белгагпромбанк», его филиалы по месту нахождения акционеров, а также internet-портале, удостоверяющий личность (для представителей акционеров – дополнительный документ, подтверждающий полномочия).

Заполненные бюллетени для заочного голосования представляются не позднее 01 ноября 2016 года по адресу: 220036, г. Минск, пр-т Жукова, 3, депозитарий ценных бумаг ОАО «Белгагпромбанк» почтовой связью, нарочным по месту нахождения Правления банка и филиалов по месту нахождения лиц, имеющих право на участие в Общем собрании акционеров, средствами факсимильной связи по телефону/факсу: 229 64 10 или 229 64 51 с обязательной последующей доставкой (досылкой) оригинала бюллетеня.

Принявшими участие в Общем собрании акционеров считаются лица, заполненные бюллетени которых получены ОАО «Белгагпромбанк» в установленном порядке.

Телефон для справок: 8(017) 229 64 10.

www.belapb.by
Позвони в свой банк 136

Лицензия на осуществление банковской деятельности № 2 от 26 мая 2014 года, выдана Национальным банком Республики Беларусь. УНП 100693551.

РУП «Гомельский институт недвижимости и оценки» извещает о проведении 09 ноября 2016 г. в 10.00 повторного открытого аукциона со снижением начальной цены на 20% после первых несостоявшихся торгов по продаже объектов недвижимости и иного имущества (лот №1), расположенных по адресу:

Гомельская обл., Речицкий р-н, г. Речица, ул. Молодежная, 3А, принадлежащих Совместному открытому акционерному обществу «Речицаливо» на праве собственности

Состав лота:

Здание главного производственного корпуса с силовыми корпусами, инв.№340/С-300667. Общая площадь 158,0 кв. м. **Часть здания и пристройки, пристройка, подвалы, общие зданиями, служебное отделение, складовое отделение, два крыльца, подсобное отделение, подсобное отделение, силовое корпуса, здание весов, навес.** Часть здания – 2 359,4 кв. м. – **сдана в аренду сроком до 31.12.2016 г.**

Здание подсобного корпуса, инв.№340/С-300672. Общая площадь 2452,3 кв. м. **Часть здания и пристройки, пристройка, подвалы, общие зданиями, служебное отделение, складовое отделение, два крыльца, подсобное отделение, подсобное отделение, силовое корпуса, здание весов, навес.** Часть здания – 2 359,4 кв. м. – **сдана в аренду сроком до 31.12.2016 г.**

Здание пункта санобработки и заправки пилверств, инв.№340/С-300660. Общая площадь 158,0 кв. м. **Здание сдано в аренду сроком до 31.12.2016 г.**

Здание автогаражей, инв.№340/С-300664. Общая площадь 443,5 кв. м. **Составные части и принадлежность: склад.** **Здание сдано в аренду сроком до 31.12.2016 г.**

Здание станции обезжелезизания, инв.№340/С-300662. Общая площадь 197,6 кв. м. **Составные части и принадлежность: отстойник.**

Здание цеха окрашивания, инв.№340/С-300661. Общая площадь 208,0 кв. м. **Составные части и принадлежность: навес.** **Здание сдано в аренду сроком до 31.12.2016 г.**

Здание склада тары, инв.№340/С-300665. Общая площадь 1002,0 кв. м. **Составные части и принадлежность: рампа, навес.** **Здание сдано в аренду сроком до 31.12.2016 г.**

Здание склада для хранения сахара, инв.№340/С-300658. Общая площадь 1044,1 кв. м.

Здание склада модуля, инв.№340/С-300653. Общая площадь 955,7 кв. м. **Составные части и принадлежность: кирпичная пристройка.** **Здание сдано в аренду сроком до 31.12.2016 г.**

Здание проходной с автоматами, инв.№340/С-300656. Общая площадь 127,1 кв. м. **Составные части и принадлежность: крыльцо, весовая.** **Здание административно-бытового корпуса с галерей,** инв.№340/С-27764. Общая площадь 1864,0 кв. м. **Составные части и принадлежность: переходная галерея, три крыльца.** **Часть здания – 200,0 кв. м. – сдана в аренду сроком до 31.12.2016 г.**

Здание извлекательной, инв.№340/С-300651. Общая площадь 66,1 кв. м. **Составные части и принадлежность: крыльцо.**

Здание котельной, инв.№340/С-300663. Общая площадь 1310,7 кв. м. **Составные части и принадлежность: отстойник.**

Здание склада для хранения серной кислоты, инв.№340/С-300649. Общая площадь 64,8 кв. м.

Здание склада для хранения аммиака и масел, инв.№340/С-300655. Общая площадь 15,9 кв. м.

Здание будки стрелочника, инв.№340/С-300652. Общая площадь 7,1 кв. м.

Сооружения 11 ед.: артезианская скважина, ворота раздвижные, градира, железно-дорожный путь, молния защита, нулевая бетонная емкость масса, ограждение завода, площадка благоустройства, проезды и площадки асфальтобетонные, резервуар воды противопожарный, резервуар с камерой хранения.

Передающие устройства 15 ед.: внешние сети водопровода, внешние сети проливной канализации, воздухопроводы, газопровод среднего давления, канализация, канализация на линии фильтрации, канализация главного производственного корпуса, линия электропроводящая низковольтной сети, ЛЭП подземная на территории, ЛЭП подземная от ПЭС, самонетная канализация из полимерных труб, система поверхностного дренажа канализационная, тепловые сети, два трубопровода холодной воды.

Прочее имущество согласно перечню основных средств СООО «Речицаливо» на 01.08.2016 г.: озеленение 1 ед., машины и оборудование 305 ед., транспортные средства 2 ед., инвентарь и принадлежности 4 ед. (С полным перечнем имущества, выставленного на торги, можно ознакомиться на сайте организатора торгов www.gino.by или по адресу: г. Гомель, ул. Артема, 23).

Земельный участок для обслуживания зданий на праве постоянного пользования площадью 10,26633 га с кадастровым номером 324550100001004204. Переход права на земельный участок осуществляется в соответствии с действующим законодательством.

Начальная цена: 6 210 471,30 руб., в т.ч. НДС 20%. (Справочно: начальная цена без учета номинации 62 104 713 000 бел. рублей).

Задаток: 50 000,00 руб., в т.ч. НДС 20%. (Справочно: сумма задатка без учета номинации 500 000 000 бел. рублей).

Шаг аукциона – 5%. Место проведения аукциона: г. Гомель, ул. Артема, 23. Заявления на участие в аукционе с приложением необходимых документов принимаются по адресу: г. Гомель, ул. Артема, 23, 9 этаж, каб. 2,6 по рабочим дням с 9:00 до 12:00 и с 13:00 до 16:00 по 08 ноября 2016 г. включительно. Подача документов по почте не допускается. Заявления, поступившие позже установленного срока, не рассматриваются.

В аукционе имеют право участвовать юридические и физические лица, а также индивидуальные предприниматели, своевременно подавшие заявление на участие в аукционе с приложением необходимых документов, внесшие задаток по установленной процедуре заявления и прошедшие заключительную регистрацию с 09:00 до 10:00 09 ноября 2016 г. Допускается участие на стороне покупателя консолидированных участников.

Аукционные торги проводятся в соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь и Положением о порядке организации и проведения аукционов, утвержденным Организатором торгов.

Победителем аукциона признается участник, предложивший наибольшую цену на аукционе, лицом, приравненным к победителю, признается единственный зарегистрированный участник, выразивший согласие купить предмет торгов по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

При подаче заявления участник должен иметь: 1) копию платежного поручения с отписки банка, подтверждающей внесение задатка для участия в аукционе; 2) физическое лицо – паспорт; представитель физического лица – паспорт и нотариально заверенную доверенность; представитель юридического лица (резидента РБ) – паспорт (руководитель – копию документа о назначении на должность), доверенность на участие в аукционе и подписание документов, копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации организации и их подлинники для заверения их копий организатором аукциона; консолидированные участники дополнительно предоставляют копию договора о совместном участии в аукционе с предьявлением оригинала этого договора; представитель юридического лица (нерезидент РБ) – легализованный оригинал этого договора; доверенность на участие в аукционе и подписание документов (руководитель – копию документа, подтверждающего полномочия, копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации организации и их подлинники для заверения их копий организатором аукциона); нотариально удостоверенным переводом на белорусский (русский) язык. В случае отсутствия у физического лица текущего счета необходимо его открыть.

Задаток для участия в аукционе перечисляется до подачи заявления на р/с 3012230570008 в ЗАО «Альфа-Банк», г. Минск, код 153001270. Получатель платежа – РУП «Гомельский институт недвижимости и оценки», УНП 490318588. Назначение платежа: задаток для участия в аукционе с кадастровым номером 324550100001004204 от 26 октября 2016 г.

Задаток, уплаченный участником аукциона, ставшим победителем (лицом, приравненным к победителю), будет засчитан в счет окончательной стоимости объектов. Задаток, уплаченный участниками аукциона, не ставшими победителем аукциона (лицом, приравненным к победителю), Организатор торгов возвращает безналичным платежом на их счет в течение 5 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Победитель торгов (лицо, приравненное к победителю) обязан: в течение 3-х рабочих дней после подписания протокола о результатах аукциона уплатить Организатору аукциона вознаграждение по результатам аукциона в размере 0,2 процента от окончательной цены продажи Объектов; в течение 20 календарных дней после подписания протокола о результатах аукциона заключить с Продавцом договор купли-продажи Объектов; в сроки согласно заключенному договору купли-продажи выплатить Продавцу стоимость Объектов, сформированную в установленном порядке. Если между Продавцом и Победителем аукциона (лицом, приравненным к победителю аукциона) в течение срока, установленного для заключения договора купли-продажи Объектов, не достигнута договоренность по условиям и порядку оплаты за Объект, такая оплата должна быть произведена в течение 90 календарных дней с момента подписания протокола о результатах аукциона.

Извещение о проведении аукциона с описанием объектов торгов по данному объекту было опубликовано в газете «Звязда» от 09.08.2016 г., №151.

Организатор: РУП «Гомельский институт недвижимости и оценки», г. Гомель, ул. Артема, 23.

☎ 8 (0232) 70-46-47; 75-50-76 • www.gino.by • e-mail: info@gino.by

Продавец: СООО «Речицаливо», Гомельская обл., г. Речица, ул. Молодежная, 3А, ☎ 8 (02340) 6-39-11; (029) 374-30-21

Страховой полис по добровольному страхованию «Универсал-сервис» серии ПЕ №№ 0138198–0138199, № 0138203, № 0148789; от болезни и НС на время поездки за границу серии БА № 0861185, № 0449459, № 0449490, № 0576810, № 0675004, № 0729258, № 0103307, № 0369540, № 0375005, № 0387505, БА № 0552914, № 0698598, страховое свидетельство по ОСГО ВТС серии БР № 6400517, № 5427855, № 4824268, № 4824684, № 482465, серии ВА № 9369972, № 3775266–3775267; Зеленоя карта серии BY07 №№ 12272482–12272483, №№ 12319007–12319008; квитанция УСВ серии КО № 8524264, № 8547468, № 3625980, № 3625980, № 3625986, № 4123514, № 4123516 страховой компании ЗАО «Промтрансбанк» считать **недействительными** в связи с утерей.

Утерянный бланк квитанции ОАСО «Бн энд Би Иншуренс Ко» о приеме наличных денежных средств (страховых взносов) формы 1-СУ серии СВ №0265837 считать **недействительным**.

■ Наш чалавек

БАБУЛІНА ШЧАСЦЕ

86-гадовая жанчына, якая перажыла акупацыю і выхавала васьмярых дзяцей, лічыць, што ніякага сакрэту маладосці не існуе

«Я самая шчаслівая, — прызнаецца, сустракаючы мяне, Зінаіда Дзігалёва. — У мяне васьміра дзяцей, сямнаццаць унукаў і столькі ж — праўнукаў. Самы малодшы нарадзіўся сёлета. Гэта ж якое шчасце і багацце! Мабыць, ва ўсёй Беларусі такога няма...» А бабуліна шчасце будзе толькі большаць: яшчэ восем унукаў не падарылі ёй праўнукаў.

...У прыстайцы Атоліна, дзе жыве цяляра Зінаіда Канстанцінаўна, я прыехала пасля таго, як у рэдакцыю патэлефанавалі яе старэйшы сын. Мікалай Іванавіч выпісвае «Звязду» больш чым 35 гадоў, таму добра ведае, якія тэмы не застаюцца па-за ўвагай звяздоўцаў. Мяне зацікавіў лёс яго маці, якая, па яго словах, шмат цікавага можа расказаць пра Вялікую Айчынную вайну.

Сапраўды, памяці Зінаіды Канстанцінаўны можна толькі паазірзацца. У свае 86 гадоў яна не толькі ў дэталях апісвае цяжкае ваеннае дзяцінства, але і прывабна выглядае. Гэта нягледзячы на тое, што нараджаць і выхоўваць васьмярых (!) дзяцей даводзілася ў галодны пасляваенны час.

Не вярнуцца з вайны...

«Дзяцінства, ведаеце, было цяжкае», — пачынае гутарку Зінаіда Канстанцінаўна, а на вачах, якія ўжо амаль нічога не бачаць, выступаюць слёзы.

А прайшло яно ў вёсцы Хадучыцы, што на Быхаўшчыне. Яшчэ да вайны больш-менш жылі. І ў акупацыі, здаецца, лепш, чым пасля таго, як не стала бацькі. Канстанцін Лішанкоў, удзельнік савецка-фінскай вайны, прайшоў амаль усімі франтавымі дарогамі і ў Вялікую Айчынную. Усяго 9 месяцаў не дажыў да Перамогі. Пахавальная, якая прынесла родным сумную навіну, сціпла паведміла, што іх карміцель быў забіты ў жніўні 1944 года дзесьці пад Беластокам.

— Мой брат у свой час ездзіў туды, але маглі так і не знайсці, — кажа Зінаіда Дзігалёва. — Мы і дагэтуль не ведаем, дзе пахаваны бацька.

Па словах аднавіскаўца, які ваяваў разам з Канстанцінам Лішанковым і вярнуўся з вайны, пахавалі аднапалчынна каля дарогі. Але колькі такіх дарог яшчэ на Беластоці! І ці стаць цяпер на тым месцы камень, які на магліне салдата замест крыжа паставілі байцы?

— Той чалавек раскаваў, як загінуў бацька, — усцімае жанчына. — Толькі вайкоўцы паабдалі, як адкрыўся агонь — пачалося наступленне. Бацька якраз з некалькімі байцамі вёз ваду на кухню. Не давёў — снайперска разрыўна куля трапіла яму ў грудзі. Тады многіх параніла, але загінуў ён адзін. Цяпер сяджу, рабіць няма чаго, здаецца, пра ўсё распылаю б сведку тых падзей. Але тады, у маладыя гады, я занятая была дзёцьмі, сям'ёй...

Багатая сырод бедных

Маці Зінаіды Канстанцінаўны не вытрымала граў і неўзабаве пасля вайны памерла, пакінуўшы сіротамі пяцёрых дзяцей. Дваіх малодшых адразу забралі ў дзіцячы дом. Іншыя выжывалі, як маглі. Зінаіда, напрыклад, даверылі насіць калгасную пошту. А калі мясцовыя жыхары масава захварэлі на маларыю, дзяцінства забяспечвала іх яшчэ і лекамі.

■ Памяць

На фота — Зінаіда Канстанцінаўна з праўнукамі Маркам і Маратам.

«Райздраў мне тады плаціў за гэта 15 рублёў, — расказвае Зінаіда Канстанцінаўна. — Гэта ж я такая багатая была! За грошы ў той час у калгасе ніхто не працаваў. Толькі за працэнтамі».

— Мой будучы муж у калгасе быў трактарыстам, — працягвае жанчына. — Тады адзін трактар абслугоўваў некалькі сельскіх Саветаў. Таму трактарыст па тым часе быў як міністр. Напэўна, я маіму Івану спадабалася. Узаяў мяне за руку, распісаўся ў сельсвае і забраў мяне да сваіх бацькоў. І я ўжо такая шчаслівая жыву! Не трэба думаць, як гэта ўзімку з'ездзіць на саначках у лес па дрывы. Пражылі з ім 45 гадоў.

Вайна-разлучніца

Муж гераніў, Іван Дзігалёў, у гады акупацыі быў сярэд тых, каго адправілі на прымусовыя работы ў Германію. Працавалі на немцаў усёй сям'ёй. Праўда, у розных месцах. Іван даглядаў жывёлу ў аднаго баўзара, бацькі працавалі на заводзе.

Вайна і надоўга разлучыла. Каб адшукаць родзінаў, пасля Перамогі Іван Дзігалёў паехаў на радзіму бацькі ў Быхаўскі раён. Тут іх не было. Затое ў вёсцы жыла цётка, бацькава сястра. Неўзабаве яе хата стала месцам сустрэчы сям'і, але не ўсёй. Доўгі час нічога не было вядома пра лёс Іванавай сястры. Родныя ўжо і змрыліся з трагічнай думкай, як праз шмат гадоў у мясцовую школу прыйшоў ліст з запятам, каб на прызівачна сястры выдалі даведку, што яна атрымлівала тут адукацыю. Аказалася, што жыве яна ў Польшчы.

Спазнілася спытаць...

— Вайна і сёння засталася ў маёй памяці, — прызнаецца Зінаіда Дзігалёва. — Бывае, сяджу,

а перад маімі вачамі быццам ляціль самалет, дым клубам — як тады, улетку 1942-га. Такая спёка ў той дзень стала. Помню, мы, дзеці, пазбіраліся і думаем, хто бы ён не ўпаў на вёску.

Абышлося, але савецкі самалёт усё-такі быў збіты. Адзін з лётчыкаў, пакуль прыземляўся, трапіў пад кулю немцаў, якія якраз праязджалі побач на матацыклах. Двум астатнім пашчасціла больш: на парашутах яны спусціліся акурат у лес.

— А ночку прыйшлі да маёй цёткі Анюты і папрасілі ў яе пераапрунца, — працягвае жанчына. — Пыталіся, ці ёсць у вёсцы партызаны, ці блізка фронт. Але адкуль мы ведалі? Вось і пайшлі яны куды вочы глядзяць. Можна, цётка мая і даведлася, як іх завучы. Але цяпер хіба ж спытае? Можна, і зараз яны жывыя... А забітага лётчыка мясцовыя жыхары адразу ж пахавалі каля бязоркі. Каб вочы мае бачылі, напрасіла б дзяцей або ўнукаў (усе ж цяпер на машынах) звазіць мяне ў маю вёску тую магліку пабачыць.

Без даху над галавой

— Самалёт упаў ля нашай вёскі якраз у тым годзе, як нашы Хадучыцы палілі, — узгадвае Зінаіда Канстанцінаўна. — Я ішла якраз ад цёткі Анюты. Бачу, немцы едуць на матацыкле: адну хату падпальваюць, другую мінаюць. А дахі тады салаяныя былі. Дагэтуль я цыценька ішла, а як убачыла, што тады пачалі загарацца, — бягом у вёску. Паспела. Мама кажа: «Бяры малага (брат мой самы меншы ў 1941 годзе нарадзіўся) і няся яго да рэчкі». Я занесла і вярнула. Мама зьяяла некалькі вузлякоў з сабой, а то ж усё маглі спаліць...

■ Факт

■ Факт

БІЗНЕС-БОЙ ДЛЯ МАЛАДЫХ І НАВАТАРАЎ

В Форум ВНУ інжынерна-тэхналагічнага профілю Саюзнай дзяржавы праходзіць на базе Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта.

Асноўнай мэтай форуму з'яўляецца стварэнне міжуніверсітэцкай платформы для рэалізацыі маладзёжных ініцыятыў, праграм і праектаў.

У праграме — правядзенне выставіў навукова-тэхнічных дасягненняў маладых навукоўцаў, выстаўка-конкурс стэндавага мадэлізму ад кампаніі Wargaming.net, спабарніцтвы робатараў.

Каб стымуляваць укараненне ў вытворчасць перспектывіўных маладзёжных праектаў і камерцыйлізаваць вынікі навуковых даследаванняў, запланаваны бізнес-бой. Па выніках конкурсу будуць не толькі адобраны лепшыя маладзёжныя інавацыйныя праекты, але і дадзена магчымасць усім удзельнікам ацаніць канкурэнтаздольнасць сваёй бізнес-прапановы, прадставіўшы праект патэнцыйным інвестарам і партнёрам.

АД БЛОГА — ДА ЖУРФАКА

Праект «Студэнт на тыдзень» запускаюць у Беларускім дзяржаўным універсітэце

Яго ініцыятарам выступіў Студэнцкі Саюз БДУ. Стартаваў пляючыў стале Інстытут журналістыкі Белдзяржуніверсітэта. На пляц дзён (з 31 кастрычніка па 4 лістапада) тры адзнакаціцкілінікі сталічных школ прымераць на сябе ролю студэнтаў журфака.

Патэнцыйным абітурэнтам трэба будзе не толькі слухаць лекцыі, але і выканаць практычныя заданні. Таксама школьнікі пазнаёмяцца з пазавучэным жыццём факультэта, наведваюць «Дзень першакурсніка — 2016».

Падчас узелу ў працэце падлеткі будуць весці блог на партале studlive.by, дзе апісць свае студэнцкія будні, уражанні і падзеяцца планами на будучыню. Гэтыя публікацыі абітурэнты змогуць падаць у прымённую камісію пры наступленні на спецыяльнасці Інстытута журналістыкі. Стаць удзельніцамі праекта можаюць любіць старшакласнікі, які наведваюць у Інстытуте гадавыя падрыхтоўчыя курсы. Акрамя таго, кандыдаты павіны напісаць эсэ «Я выбіраю журфак». Аўтары лепшых работ і стануць «студэнтамі на тыдзень».

Куратарам праекта выступіў аддзел маладзёжных праграм і праектаў упраўлення выхавачьўй работ з моладдзю БДУ.

Што тычыцца планаў на бліжэйшы будучыню, хацелася б, каб гэты ініцыятыва выйшла за рамкі факультэцкага маштабу і стала агульнаўніверсітэцкай, — падкрэслівае **начальнік аддзела Наталія КАПАЦЭВІЧ**.

Надзея НІКАЛАЕВА, nikalaeva@zviazda.by

ЯКІ КАДЭЦІК НЕ МАРЫЦЬ СТАЦЬ ГЕНЕРАЛАМ?

Гісторыя адной скульптуры

103-й паветрана-дэсантант дывізіў ў Віцебску. А ў канцы снежнага тавіж года гэтая дывізіў ў ліку першых апынулася ў Афганістане. Так у 25 гадоў трапіў Уладзімір Жбануў на афганскую зямлю. Яшчэ ў Афгане, пачаў ён ствараць эскізы скульптурных партрэтаў хлопцаў, якія загінулі «на баявых». І на роднай беларускай зямлі — у Мінску, Віцебску, Магілёве, Светлагорску, Глыбокім увекавечыў памяць сваіх таварышаў па службе.

Арганічна увайшла ў творчасць мастака тэма сувораўскага дзяцінства і выбару жыццёвага жанру. Гэта быў эскіз скульптуры «Маленькі генерал». Ідэя скульптур трапіў, што называецца, «у самую кропку». Які кадэцік не марыць стаць генералам? А можа, гэта памяць пра дзеда або бацьку? Ці ідэя звязана з лейтматывава культувага фільма «Афіцэры»? Меркаванні і водгукі грамадскасці лёсу Уладзіміра Гальскага, якога Уладзімір Жбануў добра ведаў.

У 2000 годзе ў Міхайлаўскім скверзе з'явілася новая скульптура — «Дзяўчынка з парасонам». Потым на плячцы перад Камароўскім рынкам прыжыўся «Фатараф», «Коль», «Дама з сабакам», «Гусі». А да мінскай ратушы ў 2004 годзе «падехаў»

І Антон Кірылаў, адзін з многіх выхаванцаў Мінскага сувораўскага вучылішча, падчас свята выказаў агульнае меркаванне: «Усе мы розныя. І бачымся не так часта. Але

«Экіпаж». Цудоўныя скульптуры Уладзіміра Жбанова ўпрыгожваюць скверы ў Магілёве і Бабруйску.

І, нарэцце, «Маленькі генерал». Кажучы пра гісторыю яго стварэння, скульптар успамінаў: «Раней мая майстэрня знаходзілася непдалёк ад Мінскага сувораўскага вучылішча. Нейка, яшчэ налярэдзядні 50-гадовага вучылішча, да мяне завіруў знаёмы, які некалі скончыў сувораўскае, і прапанаваў стварыць скульптуру да Юліяна. Я загаруўся ідэяй. Прыпомнілася гісторыя стварэння сувораўскіх вучылішчаў у 1943 годзе і басангае дзяцінства такіх вась пасляваенных хлопчыкаў. Раённе ўзнікла раптам: басангаі машыны прымярае дзедаўскі генеральскі мундзір. Хлапчук рамантычны, і ганарлівы адначасова. Ён ужо хоча абараняць сваю Радзіму».

Па просьбе майстра

Уладзімір Чавус у якасці «натуреў» для гэтай скульптурнай кампазіцыі даў сваю фуражку і мундзір генерал-палкоўніка.

Аднак прайшоў амаль сем гадоў, перш чым агульнымі намаганнямі і рашэннем Мінгарвыканкама па фінансаванні гэтага праекта задуманае ўдалося ўвасобіць у жыццё. Гэта адбылося 6 лістапада 2008 года, у дзень святкавання 55-й гадавіны Мінскага сувораўскага вучылішча. Так «Маленькі генерал» атрымаў прапіску і стаў «сваім» для сувораўцаў, ветэранаў і выпускнікоў устаноў.

Глыбока сімвалічным стала і тое, пра што пазней успамінаў выпускнік Мінскага сувораўскага вучылішча, першы міністр абароны Беларусі генерал-палкоўнік Пётр Чавус, які прайшоў, як і Уладзімір Жбануў, го-ран Афганістана. Ён казаў: «Ніколі не імкнуўся ў да славы ў нейкай «рэччывай» форме, але па просьбе майстра ў якасці «натуреў» для гэтай скульптурнай кампазіцыі даў сваю фуражку і мундзір генерал-палкоўніка».

Мікалай СМІРНОЎ

Кантрамарка

ФІЗІКА І ЖЫЦЦЁ:

ТЫ МОЖАШ РАШЫЦЬ ЛЮБУЮ ЗАДАЧУ

Спектакль «Паліва», паказаны ў межах Міжнароднага форуму тэатральнага мастацтва «ТЕАРТ», доўжыцца на працягу 5 250 удараў майго сэрца. На працягу аднаго глыбокага ўдыху і выдыху. На працягу 17 асабістых успамінаў. Фінал спектакля адмаўляе ўсялякую глядацкую фіксацыю. Аднак мне падалося важным занатаваць гэтыя факты. І некалькі іншых.

У пачатку 2010-х на сценах маскоўскіх тэатраў «Мастерская» і «Практика» паспяхова прайшоў дакументальны праект «Чалавек.дос». Праект складаўся з дзесяці монспектакляў, героямі якіх сталі выдатныя асобы расійскай культуры прасторы. Са сцэны гучалі сапраўдныя жыццёвыя гісторыі мастака-акцыяніста Алега Куліка, рэпера Смокі Мо, кітэйскага і перакладчыка Браніслава Вінаградскага ды іншых. Паспяхова праект нахліла стваральніцка на «другую серыю», дзе ў цэнтры увагі трапілі ўжо выдатныя прадстаўнікі ІТ-сферы. Аднак цэльнага праекта ў выніку не атрымалася. І асобныя тэксты, што вытаваліся для «Чалавек.дос-2», зажалі сваім жыццём. Так, п'еса «Паліва», створаная драматургам Яўгенам Казачковым на падставе гутарак з ІТ-бізнесменам і актуальным мастаком Давідам Янам, была падстаўлена Сямёнам Александровічам

лізнага экрану. Апавяданне падзелена на своеасаблівыя абразкі, назвы якіх, як кропкі на графіку, візуалізуюць крывую нашага сэнсавага, эмацыйнага руху: «Сякеры», «Тры сямёркі», «Медытацыя». Часам экран раздвойвае ці растроівае персанажа, ствараючы ілюзію ўнутранага дыялогу, які кожны час ад часу вядзе сам з сабой. Альбо дазваляе пабачыць урыўкі тых флэшмоў, пра якія раскавае Ян: вось процьма незнаёмых людзей становяцца ў ланцужок на Чырвонай плошчы, вось наведвальнікі мастацкай выстаўкі раптоўна кладуцца на кароткі час на прыступкі музейнай лэвіцы, спыняючы рух. У пэўныя моманты экран можна прыняць і за дошку ў аўдыторыі, на якой вось-вось з'яўцацца бясконцы радкі формул. Параўнанне з лекцыяй узнікае не толькі праз візуальнае падабенства, але і праз тую манеру існавання, манеру прамаўлення тэксту, якую выбірае Фамін разам з рэжысёрам. Акцёр захоўвае ачужанасць выканаўцы ад персанажа, характэрную для ўвасаблення дакументальных п'ес, але ў той жа момант і не імкнецца да поўнай перадачы маўленчых характарыстык героя, засяроджваецца на сэнсе і фэбуле. У выніку глядач пагаджаецца з умоўнасцю: перад намі акцёр Максім Фамін, якому важна пераказаць для нас маналог Давіда Яна. І калі недзе за сцэнай надарэчы з'явіцца гудулле музыкі ці нехта ў зале за-

Паўночны лімон з яркімі кветкамі

Хенамелес, або айву японскую, часта называюць паўночным лімонам з-за кіслых плодаў з вялікім утрыманнем вітаміну С. Ды і па знешнім выглядзе шматлікія гатункі нагадваюць лімон. І колер такі ж жоўты.

Родам хенамелес з гор Японіі. Спадабаўся японскі горац і жыхарам сярэдняй паласы ў асноўным дзякуючы высокай маразастойлівасці. Хенамелес вытрымлівае маразы да -30 °С, а за кошт снежнага покрыва можа перажыць самую суровую зіму. Кусты рэдка вырастаюць вышэй за метр. Японскую айву вырошчваюць не толькі як دکаратывны куст, але і дзеля вітамінных пладоў.

Зацвітае хенамелес у маі, прычым цвіце вельмі доўга і багата. У яго прыгожыя яркія аранжава-чырвоныя кветкі з глянцавым бляскам, якія нагадваюць чымсьці кветкі шыпшыны.

КУПІЦЕ ПАРАЧКУ НА РАЗВОД

Калі вы вырашылі пасадзіць японскую айву для атрымання вітамінных пладоў, то саджайце мінімум дзве расліны, бо без апыляльніка вы іх наогул не дачакаецеся, альбо іх будзе ўсяго адзін-два на кусте.

Айва таксама размнажаецца зялёнымі чаранкамі, адраўнелымі чаранкамі і гарызантальнымі адводкамі. Праўда, гэтыя спосабы досыць складаныя і расліны не заўсёды прыжываюцца.

З пладоў японскай айвы атрымліваецца выдатнае духмянае варэнне і сіроп, які можна зрабіць па наступным рэцэпце: плады рэжучы на кавалачкі, складваюць у таз або слоік і пераспацоўваюць цукрам. Праз суткі ўтвараецца сіроп цудоўнага смаку і водару, які можна захоўваць у падвале ці халадзільніку амаль цэлы год. Гэты сіроп багаты вітамінамі і лічыцца выдатным дадаткам да зімовага чаю.

ЧЫМ ПАДКАРМІЦЬ

Першы раз хенамелес падкармліваюць у канцы зімы або ў самым пачатку вясны, раскідваючы па снезе пад кустамі мінеральныя ўгнаенні.

На працягу лета падкармліваюць яшчэ парутройку разоў растворам каравяку (1 л настою на вядро вады).

Адразу пасля збору ўраджаю глебу пад кустамі варта перакапаць, папярэдне ўнёсшы вядро гною, які добра перапрацуе.

ШТО РАБІЦЬ З УРАДЖАЕМ

З пладоў японскай айвы атрымліваецца выдатнае духмянае варэнне і сіроп, які можна зрабіць па наступным рэцэпце: плады рэжучы на кавалачкі, складваюць у таз або слоік і пераспацоўваюць цукрам. Праз суткі ўтвараецца сіроп цудоўнага смаку і водару, які можна захоўваць у падвале ці халадзільніку амаль цэлы год. Гэты сіроп багаты вітамінамі і лічыцца выдатным дадаткам да зімовага чаю.

Калі айва адцвіце, на ёй утвараюцца плады памерам з яйка, якія паспеюць у канцы верасня-кастрычніку. Тады яны набудуць жоўты колер і яркі, уласцівы толькі айве, водар. «Яблік» на японскай айве на смак кіслы і в'яжучы.

Чулі?

МОСТ ЦЯПЕР ПАД НАДЗЕЙНАЙ АХОВАЙ

Нарэшце спраўдзілася тое, чаго ў Магілёве чакалі ўжо даўно — завяршалыся акордам рэканструкцыі Дняпроўскага моста па Пушкінскай праспекце стала ўстаноўка з чатырох яго бакоў бронзавых ільвоў. Яшчэ ў суботу ў ваколіцах самай маштабнай сёлета будоўлі шчыравалі гараджане, якія адгукнуліся на прызывы прыняць удзел у агульнардадскім суботніку,

— 3,15 метра. Іх аўтар магілёўскі скульптар Андрэй Вараб'ёў спецыяльна ездзіў у Маскву да братаў Запашных, каб паназіраць, як паводзіць сябе цар вярвоў у жыцці. Прататыпам магілёўскіх ільвоў стаў драпежнік-альбіонска па мянушцы Джон.

— Цяпер мост і ў цэлым Магілёў ахоўваецца львамі. Нездарма адна з версій заснавання горада звязана з гэтым велічным зверам, — задаволены зробленай работай мэр горада Уладзімір Цумараў. Ён, дарэчы, аўтар ідэі, пра што сведчыць спецыяльна надпіс на пастаментах на беларускай мове.

Акрамя бронзавых скульптур, мост прыгожаюцца 118 медальёнаў з маскай льва і гербам Магілёва. Яны чаргуюцца на металічных пралётках яго агараджальных збудаванняў. Да рэканструкцыі на медальёнах была сімволіка ў выглядзе сцяга і сярпа з молатам.

а ў нядзелю раніцай да месца сваёй практычна прыбылі велічныя прыгажуні. Два аднолькавыя драпежнікі, якія стаяць у поўны рост, абаяраючыся на шар, занялі свае месцы на ўездзе з боку Дняпроўскага спуску і вуліцы Чалюскінцаў, яшчэ два — грацыёзна «ўлягліся» на пастаментах з боку Пушкінскага праспекта. Сведкамі падзеі сталі ў асноўным запрошаныя асобы, а для большасці гараджан сустрэча з ільвамі адбылася ў панядзелак, калі яны ехалі на работу. Менавіта ў гэты дзень быў адноўлены рух тралейбусаў праз мост.

Нагадаем, што мост быў на капітальным рамоне з леташняга чэрвеня. За гэты час ён стаў шырэйшы на 13 метраў і даўжэйшы на 12. Колькасць палос для руху транспарту павялічыцца з 4 да 6. Праведзена замена пралётных канструкцый на сталёбетонныя, зроблена ўзмацненне існуючых апор. Усё гэта дало магчымасць павялічыць прапускную здольнасць моста на 30%. Рэканструкцыя было прадугледжана будаўніцтва падземнага пешаходнага перахода, перабудова кантактнага тралейбуснай сеткі, сеткі вулічнага асвятлення і падземных інжынерных камунікацый.

Нелі ЗІГУЛА, zigulya@zviazda.by

Даты Падзеі Людзі

26 КАСТРЫЧНІКА

1810 год — нарадзіўся (вёска Забалоце, цяпер у Міёрскім раёне) Генрых Міхайлавіч Дмахоўскі, беларускі скульптар. Адзін з кіраўнікоў рэвалюцыйнага руху ў Беларусі, Літве і Польшчы. У 1828 годзе скончыў Віленскі ўніверсітэт. Пасля разгону паўстанняў 1830-1831 гадах эміграваў у Францыю. У 1841—1851-м вывучаў скульптуру і працаваў скульптарам у Парыжы, з 1851-га — у ЗША. У 1861 годзе вярнуўся на Радзіму. Удзельнічаў у падрыхтоўцы паўстання 1863-1864 гадоў. Стварыў помнікі героям паўстання 1848 года ў Познані, бюсты Т. Касцюкі, У. Сыракомлі, медальён з сілуэтамі павешаных дзекабрыстаў. Загінуў у баі ў 1863 годзе.

1861 год — 155 гадоў таму нямецкі вынаходнік Філіп Рэйс прадэманстравалі ў Франкфурце-на-Майне апарат, які перадае гук на адлегласць пры дапамозе электрамагнітных ваганняў. Гэты прыбор ён назваў тэлефоном.

1911 год — нарадзіўся (г. Рэчыца) Мікалай Сіноцін, Герой Савецкага Саюза, удзельнік савецка-фінскай вайны 1939-1940 гадоў. Камандзір батальёна. Вызначыўся ў лютым 1940 г. пры ўтрыманні тактычна важных вышынь на Карэльскім перапытку. З пачатку Вялікай Айчыннай вайны — на фронце. Загінуў у баі 5 лістапада 1941 года.

1921 год — 95 гадоў таму нарадзіўся (г. Орша) Мікалай Лявонцэвіч Часнык, Герой Савецкага Саюза. На фронце з 1941 года — быў лётчыкам-знішчальнікам, камандзірам авіяэскадрыль палка асаблівага прызначэння. Здзейсніў 685 баявых вылетаў. 7 ліпеня 1944 года збіты ў баі, трапіў у палон. Быў удзельнікам паўстання ваеннапалонных канцлагера Бухенвальд. Да 1958 года служыў у ВПС Савецкай Арміі. Памёр у 1993 годзе.

1932 год — выйшлі ў свет савецкія кіраўнікі, у тым ліку І.В. Сталін, В.М. Молатаў, К.Я. Варашылаў, сустрэліся з пісьменнікамі, якія сабраліся ў Максіма Горкага ў яго маскоўскім доме на Малой Нікіцкай — раскошным асабняку, пабудаваным Ф.А. Шхтэлем для аднаго з братаў Рабушынскіх. Менавіта на гэтай сустрэчы Сталін назваў пісьменнікаў «інжынерамі чалавечых душ», дадаўшы да гэтага, што «вытворчасць душ важней вытворчасці танкаў». Наркам абароны Варашылаў паспрабаваў заступіцца за танкі, аднак быў спынены правядором... Выступленне Сталіна было выслухана з вялікай увагай. Ён гаварыў пра намер стварыць Саюз пісьменнікаў СССР, пра творчыя задачы, якія будучы стаяць перад гэтым саюзам, пра яго матэрыяльную базу. Не забыў таварыш Сталін і пра метад сацрэалізму: «Мастак павінен праўдзіва паказаць жыццё. А калі ён будзе праўдзіва паказваць наша жыццё, то ў ім ён не можа не заўважыць, не паказаць таго, што вядзе яго да сацыялізму. Гэта і будзе сацыялістычны рэалізм».

Было сказана

Анатоль АСТРЭЙКА, паэт:
Не разбурай страху над галавой,
Бо сёння сонца, заўтра ж —
Дождж пральцеца.

СЁННЯ

Месяц

Апошняя квадра 22.10—29.10.
Месяц у сур'і Дзевы.

Сонца

Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск — 7.59	17.47	9.48
Віцебск — 7.52	17.34	9.42
Магілёў — 7.49	17.38	9.49
Гомель — 7.42	17.38	9.56
Гродна — 8.13	18.03	9.50
Брэст — 8.10	18.07	9.57

Імяніны

Пр. Веняміна, Карпа, Мікіты.
К. Людмілы, Дзімітра, Люцыяна.

ЗАЎТРА

Геамагнітная ўзрушэнні

ВІЦЕБСК 760мм рт.ст. -1..+1°C	22 гадз.	01 гадз.
ГРОДНА 761мм рт.ст. +1..+3°C	19 гадз.	04 гадз.
МІНСК 753мм рт.ст. -3..-1°C	16 гадз.	07 гадз.
МАГІЛЁў 756мм рт.ст. 0..+2°C	13 гадз.	10 гадз.
БРЭСТ 760мм рт.ст. +3..+5°C		
ГОМЕЛЬ 760мм рт.ст. 0..+2°C		
ВАРШАВА +8..+10°C		
КІЕў +1..+3°C		
РЫГА +6..+8°C		
ВІЛЬНЮС +8..+8°C		
МАСКВА 0..+2°C		
С.ПЕЦЬБУРГ +2..+4°C		

Абазначэнні:

- — невялікая геамагнітная ўзрушэнні
- — слабая геамагнітная бура
- — малая геамагнітная бура

...у суседзях

УСМІХНЕМСЯ

Каб падабацца дзяўчатам, трэба быць разумным, прыгожым, багатым... або катом.

— Хадзіў здаваць экзамэн?
— Хадзіў...
— А які білет выцягнуў?
— Ваенны.

Цяжка ўсё-такі быць жанчынай. Пастаянна хочацца чаго-небудзь купіць, каго-небудзь прыбіць, паху-дзець і пірожнае...

Дзе сяброўкі.
— Чакаеш прынца на белым «Лек-сусе»?
— Ай, абы чалавек быў добры! Колер кузава значэння не мае.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй лісты. Перадруж матэрыялы, апублікаваныя ў «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, назначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адукавана ў Рэспубліканскім універсітэце «Выдавецтва «Беларускі Дом друку», ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 4173.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нумар падпісаны ў 19,30
25 кастрычніка 2016 года.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛІНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙНАЙ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар **КАРПЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч**.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЬБІЛ, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, А. ЛЯХОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНАУ (намеснік галоўнага рэдактара), В. МЯДЗВЕДЗЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. РАСПЬЛКА, С. РАСПЬЛКА, А. СПАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЮШК, Л. ЦИХОШЫЦ (намеснік галоўнага рэдактара).

Выдавец — Рэдакцыяна-выдавчыя ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: лістасу — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 284 44 04, сакратарыята — 292 05 82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 28 27 27, Магілёве: 32 74 31, па Мінскай вобл.: (017) 292 21 03; бухгалтэры: 287 18 81.

<http://www.zviazda.by>;
e-mail: info@zviazda.by,
(для зваротаў): zvarot@zviazda.by

ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: reklama@zviazda.by